ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Шаҳар ижтимоий-сиёсий газетаси

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ 28 (8.763) ◆ 1996 йил ◆ 6 март, чоршанба ◆ Сотувда эркин нархда

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

БОЛАЛИ ОИЛАЛАРНИ ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯ ҚИЛИШНИ КУЧАЙТИРИШ ЧОРА-ТАДБИРЛАРИ ТЎҒРИСИДА

Оналик ва болаликни муҳофаза қилиш манфаатларини кўзлаб, болали оилаларга давлат томонидан ёрдамни кучайтириш, ёш авлодни камол топтириш ва тарбиялаш учун шароитлар яратиш мақсадида:

1. 1996 йил 1 апрелдан бошлаб 16 ёшгача бўлган боласи бор оилаларга ҳар ойлик нафақалар миқдорлари оширилсин ва улар энг кам ойлик иш ҳақига нисбатан қуйидаги миқдорларда белгилансин:

бир нафар боласи бор оилаларга — 40 фоиз;

икки нафар боласи бор оилаларга — 80 фоиз;

уч нафар боласи бор оилаларга — 120 фоиз;

тўрт нафар ва ундан кўп боласи бор оилаларга — 150 фоиз.

2. 1996 йил 1 апрелдан бошлаб бола икки ёшга тўлгунга қадар уни парвариш қилиш учун ҳар ойлик нафақалар миқдорлари кўпайтирилсин ва улар энг кам ойлик иш ҳақининг 150 фоизи миқдорида белгилансин.

3. Болалик оилаларга кўрсатиб ўтилган нафақалар миқдорларининг оширилиши билан боғлиқ харажатлар белгиланган тартибда республика давлат бюджети ҳамда корхоналар, ташкилотлар ва муассасалар маблағлари ҳисобидан қоплансин.

4. Ўзбекистон Республикаси молия вазирлиги энг кам ойлик иш ҳақи ва меҳнат пенсиялари миқдорларини ошириш юзасидан ўн кун муддатда таклифлар киритсин.

5. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1995 йил 16 августдаги ПФ-1213-сон Фармони 4-бандининг бола икки ёшга тўлгунга қадар парвариш қилиш учун оналарга нафақалар миқдорига доир биринчи хат боши ҳамда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1995 йил 20 ноябрдаги ПФ-1288-сон Фармонининг 1-банди 1996 йил 1 апрелдан бошлаб ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

6. Ушбу Фармоннинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига юклансин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1996 йил 4 март

Бу ҳақда Вазирлар Маҳкамаси мажлисида гапирилган эди

ШАРТНОМА АМАЛИЁТИ

Корхоналарда тайёрланаётган маҳсулотнинг сифати фақат чиқараётган корхонага боғлиқми ёки хом ашёни тайёрлаётган корхоналарга ҳам боғлиқми? Уларни етказиб беришда, таъминлашда фақат қоғоздаги шартнома керакми? Агар шу шартнома бўлмасачи, унда нима қилиш керак? Мана шу саволлар билан «Паризод» ҳиссадорлик жамиятининг бош муҳандиси Баҳодир Саидовга мурожаат этганимизда, у киши қуйидаги фикрларни баён этди:

— Ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида кўп нарсага эришдик. Аммо ҳали олдинда қиладиган жуда ҳам кўп ишлар турибди. Вазирлар Маҳкамасида бўлган мажлисда ҳам бу нарса алоҳида таъкидланди. Шунинг учун ҳар бир ўзбекистонлик фуқаро омилкорлик билан иш юритиши, янгиликка интила билиши, шу куннинг талаби билан ишлаши керак. Яъни масалан, харидоргир, рақобатбардош маҳсулотлар ишлаб чиқарилиши керак. Шу ўринда корхонамизни мисол қилиб айтадиган бўлсам эндиликда бир меъёрда иш бўлишини кутмай, бозорни ўрганиб, талабга қараб маҳсулот тикиб чиқариш лозим. Маҳсулот яхши чиқди ҳам дейлик, лекин унинг хом ашёси ҳақида ўйлаб кўришни эсдан чиқармаслигимиз шарт. Чунки биз республикамиздаги йирик комбинатлардан — Бухоро, Андижон, Тошкент тўқимачилик комбинатларидан, Наманган, Марғилон шойи комбинатларидан шартнома асосида маҳсулот оламиз. Кейинги вақтда аввалги йилларга нисбатан шартномали ишлар қилинаётгани йўқ. Чунки чиқарилаётган хом ашё ва ундан тикилаётган тайёр маҳсулот бугунги куннинг талаби даражасида эмас. Тикилиши яхши, материали ғалати экан деб харидорлар маҳсулотни танлаётганда ана шунга эътиборни қаратишмоқда. Ҳозирги вақтда эса корхоналардан хом ашё оладиган бўлсак 15 фоиз олдиндан пул ўтказиш йўли билан ҳақ тўланади.

Энди тайёр маҳсулотни қандай қилиб сотиш шартномаси ҳақида айтадиган бўлсам, бир вақтлар «Ўзбеккийим» савдо базаси мавжуд бўлар эди. Улар қачон, қандай янги маҳсулотлар тикилаётгани билан қизиқишарди. Ҳозир эса маҳсулот тикиб чиқараяпмизми, ўзимиз сотишимиз керак. Шунинг учун ҳам ҳозирги кунда буюртма асосида иш юритаяпмиз.

Умуман олганда ҳозирги кунда маблағ бўлса, тўғридан-тўғри шартнома тузиб, хом ашё олиш, тайёр маҳсулотни сотишга келишиш имконияти бор. Аввалгидек йил бошида тузиб қўйилган шартнома йил охиригача чўзилмайди. Чунки яна такрор айтаман, шартномада кўрсатилган иккинчи томоннинг хом ашёси шу куннинг талаби асосида бўлмаса, уни қайта олиш учун фақат биз эмас, бошқа корхоналар ҳам сўраб бормайди.

Гулзода МАМБЕТОВА.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ФАРМОНИ

БОЗОРЛАРНИНГ ФАОЛИЯТИНИ ТАШКИЛ ЭТИШНИ ВА АҲОЛИГА ХИЗМАТ КЎРСАТИШ СИФАТИНИ ЯХШИЛАШГА ДОИР ҚЎШИМЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАР ТЎҒРИСИДА

Деҳқон, буюм бозорлари ва ярмаркаларда савдо-сотиқни тартибга солиш, тушаётган молиявий маблағларни шакллантириш ва улардан самарали фойдаланиш механизмини такомиллаштириш, ушбу соҳадаги салбий ҳолатларга қарши курашни кучайтириш, шунингдек, аҳолига хизмат кўрсатиш сифатини ошириш мақсадида:

1. «Ўзтайёрловсавдо» уюшмаси, Ўзбекистон Республикаси Давлат мулки қўмитаси ва ҳокимликларнинг:

Деҳқон, буюм бозорлари ва ярмаркаларни республика туманлари (шаҳарлари) ҳокимликлари ихтиёрига бериш тўғрисидаги;

Озиқ-овқат ва бошқа истеъмол товарларини ишлаб чиқариш (етиштириш), тайёрлаш, транспортда ташиш ва сотиш жараёни барча манфаатдор қатнашчиларининг мол-мулки ҳамда маблағларини бирлаштириш асосида деҳқон, буюм бозорлари ва ярмаркалар негизида очиқ турдаги акционерлик жамиятлари ташкил этиш тўғрисидаги;

Тошкент шаҳрида ва бошқа йирик шаҳарларда кўрсатиб ўтилган очиқ турдаги акционерлик жамиятларининг уюшмаларини ташкил этиш тўғрисидаги таклифлари қабул қилинсин.

2. Белгилаб қўйилсинки:

Аҳолини кенг ассортиментдаги деҳқончилик, чорвачилик ва бошқа истеъмол товарлари билан таъминлаш; деҳқонларнинг ҳамда бошқа озиқ-овқат ва буюм товарлари сотувчиларининг савдо-сотиқни амалга оширишлари учун зарур маиший шароитлар яратиш; ҳуқуқбузарликларга қарши курашни кучайтириш ҳамда ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва давлат бошқа органлари билан биргаликда ушбу соҳада зарур тартибни таъминлаш ташкил этилаётган акционерлик жамиятларининг асосий вазифалари ҳисобланади;

Ташкил этилаётган акционерлик жамиятлари акцияларининг назорат пакети ҳудудида ушбу бозорлар ва ярмаркалар жойлашган туманлар (шаҳарлар) ҳокимликларига ёки уларнинг ваколатли органларига тегишли бўлади;

Акционерлик жамиятларига айлантирилган бозорлар ва ярмаркаларнинг жорий фаолияти туманлар (шаҳарлар) ҳокимлари тавсиясига ҳамда жойлардаги фуқароларнинг ўз-ўзини бошқариш органлари билан келишувга биноан акционерларнинг умумий мажлиси тайинлайдиган директор томонидан таъминланади.

3. Белгилаб қўйилсинки:

Бозорлар ва ярмаркаларнинг хизмат кўрсатишдан, бозорлар ҳудудий жойлашган (унга тегишли бўлган) ер участкаларини ижарага беришдан, бинолари ва иншоотларидан фойдаланишдан, шунингдек, бир марталик йиғимлардан тушадиган даромадларидан умумдавлат ва маҳаллий солиқлар олинмайди;

Бозорларнинг савдо-харид фаолиятини юритишдан олинадиган даромадлари умумдавлат ва маҳаллий солиқлардан 5 йил мобайнида озод қилинади;

Бозорлар ва ярмаркалар даромадлари умумий суммасининг 50 фоизи бозорлар, ярмаркалар дирекциялари ихтиёрида қолдирилади ҳамда улардан жорий харажатлар, ишлаб турган бозорлар ва ярмаркаларни реконструкция қилиш, янгилаш ва янгиларини қуриш, улар томонидан кўрсатиладиган хизматлар рўйхатини кенгайтириш ва сифатини яхшилаш учун фойдаланилади. Даромадлар миқдорининг қолган 50 фоизи белгиланган тартибда маҳаллий бюджетларга йўналтирилади.

4. Ўзбекистон Республикаси Олий судига:

маҳсулот ишлаб чиқарувчиларнинг бозорларга эркин кириб келишларига тўсқинлик қилувчи, юқори нархларни сунъий равишда сақлаб турувчи ва бошқа ҳуқуқбузарликларга йўл қўювчи шахсларнинг, шунингдек, бозорларнинг савдони ташкил этишнинг қонунчилик билан белгиланган тартибини бузувчи, ноҳақ йиғимлар олиш ва товламачилик билан шуғулланувчи мансабдор шахслари ва маъмурияти ходимларининг ноқонуний фаолиятлари тўғрисидаги ишлар юзасидан суд амалиётини ўрганиб чиқиш;

Жиноят кодексининг ва маъмурий жавобгарлик тўғрисидаги кодекснинг тегишли моддаларини кўрсатиб ўтилган ва бошқа ҳуқуқбузарликларга нисбатан қўлланиш тартиби ҳақида тушунтиришларни ишлаб чиқиш мақсадида ушбу масалани Олий суд пленуми кўриб чиқиши учун киритиш тавсия қилинсин.

5. Ички ишлар вазирлиги (Алматов), Давлат солиқ қўмитаси (Гатаулин):

Йирик бозорларда ходимларнинг доимий ишловчи гуруҳини ташкил этсинлар, уларга савдо, хизматлар кўрсатишнинг белгиланган қоидаларини бузувчи, рўйхатдан ўтиш, рухсатнома олиш ва солиқлар тўлашдан бош тортувчи шахсларни аниқлаш ҳамда уларни Ўзбекистон Республикаси Олий суди пленуми тушунтиришларига мувофиқ маъмурий ва жиноий жавобгарликка тортиш юзасидан аниқ чора-тадбирлар кўриш вазифасини юкласинлар;

Маҳсулот ишлаб чиқарувчиларнинг бозорларга эркин кириб келишларига тўсқинлик қилувчи шахсларнинг, юқори монопол нархларни сақлаб қолишни, мол-мулкларни куч ишлатиш ва йўқ қилиш билан қўрқитиб арзонга сотиб кетишни талаб қилувчи сотувчиларнинг, шунингдек, бозорларнинг ноҳақ йиғимлар олувчи ва товламачилик билан шуғулланувчи раҳбарлари ва ходимларининг, давлат органлари бошқа мансабдор шахсларнинг ноқонуний фаолиятларини тўхтатиш бўйича тезкор — олдини олиш чора-тадбирларини амалга оширсинлар.

6. Адлия вазирлиги (Мирсафоев) Олий суд (Мингбоев) билан биргаликда савдо қоидаларининг бузилиши билан боғлиқ маъмурий ва жиноий ишларнинг судларда қонунда белгиланган муддатларда кўриб чиқилишини таъминласинлар.

7. Ўзбекистон Республикаси Прокуратураси (Мустафоев)га ҳуқуқни муҳофаза қилиш ва давлат бошқа органларининг савдо тўғрисидаги қонунчилик бузилишларининг содир бўлишига, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини ва бошқа истеъмол товарларини сотиш соҳасидаги уюшган жиноятчиликка қарши курашдаги фаолиятларини мувофиқлаштиришни таъминлаш, бозорлар фаолиятини тартибга солиш бўйича қонунчиликнинг бажарилиши устидан назоратни кучайтириш таклиф этилсин.

8. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси бир ҳафта муддатда мазкур Фармоннинг бажарилишини ташкил этиш юзасидан қарор қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1996 йил 5 март

ОТАНГ БОЗОР — ОНАНГ БОЗОР

Бу эскидан қолган нақл, кўп асрлик тажрибадан келиб чиқиб айтилган гап. Бозор қадим-қадимдан ҳалол меҳнат эвазига етиштириб, тайёрланган маҳсулотлар ҳалол савдо йўли билан сотиладиган муқаддас даргоҳ ҳисобланади. Яна бир нозик жиҳати шундаки, ўзга юртдан келган меҳмон бозордаги савдо-сотиқ, тартиб-интизом ва озодаликка қараб ўша халқ турмуши даражасига баҳо беради. Қайта-қайта «Бозорга нопок оёқ кирмасин, олғир қўл ораламасин» дейилишининг боиси ҳам ана шунда.

Лекин, афсуслар бўлсинки, муҳташам бозорларимиздаги ҳозирги аҳвол биз айтган талабга жавоб бермайди. Буни яширишга ҳожат ҳам йўқ. Ҳамон энг сердаромад расталар чайқовчиники, ҳали-ҳануз олғир, нопок шахслар бозорни кезиб юришибди. Уларнинг дастидан ҳақиқий деҳқон пешона тери билан етиштирган маҳсулотини эмин-эркин савдо қила олмаяпти. Шунинг учун ҳам Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Вазирлар Маҳкамасида 1995 йил якунлари ҳамда жорий йилдаги вазифаларга бағишланган мажлисдаги нутқида бу ҳақда алоҳида тўхталиб ўтди. Юртбошимиз деҳқоннинг ҳозирги аҳволига ҳаққоний баҳо берар экан, бозордаги камчиликларни рўй-рост очиб ташлади, уларга барҳам бериш йўлларини кўрсатди.

Шу ўринда «Хўш, ушбу кескин танқидий фикрлардан сўнг бозорларимизда қандай ўзгаришлар рўй берди? Ҳозирда бозорларга ин қўйган чайқовчиларга қарши қандай кураш олиб борилмоқда?» деган ҳаққоний савол туғилади. Бунга жавоб топиш мақсадида шаҳримиздаги «Олой» бозорида бўлдик.

— Президентимизнинг биз ҳақимизда айтилган ҳаққоний фикрларидан тегишли хулосалар чиқардик. Юртбошимизнинг ушбу нутқи матнини жамоамиз билан қайта-қайта ўқиб чиқдик, — дейди бозорком Обиджон Юсупов. — Шунга кўра бозоримизда чайқовчи ва олибсотарларга қарши курашни кучайтириш бўйича махсус комиссия тузилди. Унинг таркибига ўрнак кўрсатган хизматчиларимиздан беш киши киритилди. Ҳайъат аъзоларига бозорком ўринбосари Аъзам Тошпўлатов бошчилик қилмоқда. Бундан ташқари бозоримизда Юнусобод тумани солиқ назоратининг пункти жойлашган. Унинг хизматчилари ҳам асосан чайқовчилар билан муросасиз курашга бел боғлашган. Бу ишда уларга туман ички ишлар бошқармасининг бозор ҳудудидан ўрин олган жамоат тартибини сақлаш пункти ходимлари яқиндан ёрдам беришяпти.

Бозор айландик, деҳқонлар билан суҳбатлашдик.

— Президентимизнинг Вазирлар Маҳкамасида сўзлаган нутқи биз деҳқонлар учун чинакам ғамхўрлик намунаси бўлди, — дейди Тошкент вилоятининг Ғуломмаҳмуд Абдуллаев жамоа хўжалигидан келган деҳқон Шермат Ғуломов. — Бугун эрталаб бозорга тўрт қоп картошка олиб келган эдим. Бундай қарасам вазият бутунлай ўзгариб қолибди. Гавжум расталар бемалол, паттачиларнинг муомалалари ҳам силлиқлашиб қолган. Эшикдан киришингиз билан югурғилаб олдингизга келиб: «Юкингизни менга кўтарасига сотасиз», деб талаб қўядиган чайқовчилар ҳам кўринмай қолибди.

Шермат аканинг сўзини Паркент ва Оққўрғондан маҳсулот олиб келиб сотаётган деҳқонлар ҳам тасдиқлашди.

Жамоат тартибини сақлаш пункти нозири катта лейтенант Жаббор Бўроновни ҳам шу ерда учратдик. У бизга бир нечта далилларни гапириб берди.

Шуҳрат Қосимов ҳеч қаерда ишламайди. Кунда шунда бўладиган бу йигитни пункт хизматчилари кузатишган. Қарангки, уларнинг шубҳаси чин бўлиб чиқибди. Шуҳрат кекса бир деҳқоннинг не машаққатлар билан бозорга олиб келган бир қоп турпини ўғирлаётганда қўлга тушибди.

Миршоҳид Азизов эса ичиб олиб, қовун сотаётган соҳибкорларга дўқ уриб улардан пул ёки қовун беришларини талаб қилаётганда ушланибди.

Озодбек Мўминов, Жалолиддин Маматқуловларнинг ҳам бу сафар овлари бароридан келмабди. Улар 20 та қовунни «гум» қилаётганларида тумшуқларидан илинишибди.

— Кеча коррупция хизматчилари билан биргаликда рейд ўтказганимизда бир гуруҳ безориларни қўлга олдик, — дейди Жаббор Бўронов бизга. — Улар деҳқонларни қўрқитиш йўли билан таъмагирлик қилиб келишган. Баъзиларнинг «нонини туя қилишга» ҳам улгуришган.

Хуллас, бугун бозорда иш қизғин. Бу ижобий ўзгаришларни кузата туриб Президентимиз нутқларида қайд этилган: «Деҳқон бозорлари нафақат деҳқон ўз маҳсулотини сотадиган жой. Аслида деҳқон бозорлари биз тасаввур этганимиздан ҳам кенгроқ мазмунга эга. Биз бозорларимизда қадимий анъаналар тикланиши, яъни улар одамларнинг муомала маркази бўлиб қолиши тарафдоримиз», деган сўзларини эсладик.

Маҳмуд КОМИЛЖОНОВ.

«БУГУНГИ КУН» «ТО» «НАФАСИ»

МАМЛАКАТИМИЗДА

❑ Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов «Ўзбекистон Республикаси Фавқулодда вазиятлар вазирлигини ташкил этиш тўғрисида» Фармон чиқарди. Бош вазирнинг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабеков Фавқулодда вазиятлар вазири этиб тайинланди.

❑ Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Фармони билан Рим Гиниятуллин Бош вазир ўринбосари этиб тайинланиб, Мелиорация ва сув хўжалиги вазири вазифасидан озод қилинди.

❑ Абдулҳошим Муталов «Ўздонмаҳсулот» корпорацияси бошқаруви раиси этиб тасдиқлангани муносабати билан Бош вазир вазифасидан озод қилинди.

❑ Юрий Пайгин «Ўзқишлоқхўжаликмашхолдинг» компанияси бошқаруви раислигига сайлангани муносабати билан Бош вазирнинг ўринбосари лавозимидан озод қилинди.

❑ Вазирлар Маҳкамасида Ўзбекистонга 1 миллиард 400 миллион иена миқдорида Япония ҳукумати томонидан беғараз ёрдам кўрсатиш ҳақидаги келишилган ноталарни алмашиш маросими бўлиб ўтди. Бу маблағ қишлоқ хўжалигини ривожлантиришга сарфланади.

❑ Президент девони ахборот марказида журналистларнинг «Ўзмевасабзавотузумсаноат» уюшмаси раиси Баҳром Носиров билан учрашуви бўлиб ўтди.

❑ Тошкентда пойтахт тадбиркорларининг семинари ўтказилди.

❑ Самарқандда халқаро бизнес-коллеж очилди.

❑ «Адолат» нашриёти «Ўзбекистон Республикаси Меҳнат кодекси»ни оммавий нусхада нашр этди.

❑ Кеча Валюта биржасида бўлиб ўтган савдода 1 АҚШ долларининг қиймати 36 сўм 60 тийин даражасида қайд қилинди.

ҲАМДЎСТЛИКДА

❑ Бугун Москвада Ҳамдўстлик Давлатлараро иқтисодий қўмитасининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтади. Унинг кун тартибига Ҳамдўстлик мамлакатларига қишлоқ хўжалик техникаси етказиб бериш, божхона тўловлари ва бошқа масалалар киритилган.

❑ Бугун Афғонистон Президенти Бурхониддин Раббоний икки кунлик расмий ташриф билан Ашхободга келади.

❑ Қирғизистон Президенти Асқар Акаевнинг фармонига мувофиқ мамлакатдаги вазирликлар сони 16 тадан 21 тага етказилди.

❑ Грузияда қабул қилинган давлат бюджети тўғрисидаги янги қонунга мувофиқ энди эркаклар 65 ёшда, аёллар эса 60 ёшда қарилик пенсиясига чиқадиган бўлди.

ХОРИЖДА

❑ Душанба куни Исроилда сўнгги ҳафтада тўртинчи террорчилик амалга оширилди. Тель-Авив марказидаги универмаг ёнида «Хамаз» жангарларидан бири ўзини-ўзи портлатиб юбориши оқибатида 13 киши ҳалок бўлди, 160 киши жароҳатланди. Ҳукумат Қуддус ва Тель-Авивга аскар ва полициячиларнинг қўшимча отрядларини киритди.

❑ Испанияда парламентнинг қуйи палатасига бўлиб ўтган сайловларда Халқ партияси вакиллари 156 депутатлик ўрнини эгаллаб, ғолиб чиқдилар. Ҳукмрон социалистлар партияси сўнгги ўн уч йил ичида биринчи марта муҳолифатчи ўрнига ўтишга мажбур бўлди.

❑ Европа Иттифоқи АҚШ конгрессида Кубага қарши янги иқтисодий жазо чораларини амалга оширишга бу қитъа ҳамжамияти мамлакатларини ҳам тортишга уринишларга норозилик билдирди.

❑ Кеча Польша Президенти А. Квасьневскийнинг Литвага расмий ташрифи бошланди.

❑ Мамлакат парламенти — Халқ вакиллари умумхитой кенгашида ХХР 1980 йилдан 2000 йилгача ялпи миллий маҳсулотни тўрт ҳисса кўпайтириш режасини муддатидан беш йил илгари бажарганлиги маълум қилинди. Фақат сўнгги беш йил мобайнида Хитойда 160 миллиард доллар миқдоридаги хорижий сармоялар ўзлаштирилди. ХХРнинг валюта заҳиралари ҳозир 73 миллиард доллардан ортиб кетди.

❑ Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти маълумотларига кўра ҳозир саноати тараққий этган мамлакатларда чекиш билан боғлиқ касаллардан йилига 1,9 миллион киши ҳалок бўлаётган экан. Барча ўлимлар 17 фоизининг асосий сабабчиси ҳам кашандачилик экан.

БУГУНГИ КУН НАФАСИ — БУГУНГИ КУН НАФАСИ — БУГУНГИ КУН НАФАСИ

ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИДА

Тошкент шаҳар ҳокими Козим Тўлагановнинг фармойиши билан Ботир Юсупов бошқа ишга ўтиши муносабати билан Ҳамза тумани ҳокими вазифасидан озод этилди.

«Ўзиккиламчиранглиметалл» акционерлик жамияти бошқаруви раиси лавозимида ишлаб келган Раҳматилла Муҳаммадхўжаев Ҳамза тумани ҳокими этиб тайинланди.

***

Раҳматилла Аҳмедович **Муҳаммадхўжаев** — 1951 йилда туғилган, ўзбек, олий маълумотли, Тошкент политехника институтини тугаллаган.

Меҳнат фаолиятини 1975 йилда Кибернетика институтига қарашли лойиҳа-конструкторлик бюросининг муҳандислигидан бошлаган. Ошхона ва бошқа турдаги мебеллар заводида ишлаган, «Труд» фабрикасининг директори, Тошкент резина-техника маҳсулотлари заводи директорининг ўринбосари бўлган, Давлат таъминоти, Давлат режа қўмитаси, Маҳаллий саноат вазирлигида масъул лавозимларда ишлаган. 1991 йилдан «Иккиламчи ранглиметалл» ишлаб чиқариш бирлашмасида, 1994 йилдан эса «Ўзиккиламчиранглиметалл» акционерлик жамияти бошқарувининг раиси.

АЁЛ БОРКИ, ОЛАМ МУНАВВАР

Аёл. Шу биргина сўзнинг маъносини тугал англаб етган инсон бормикин ҳаётда? Ўша қадим-қадим замондан бошлаб то шу кунимизга қадар оналарни, аёлларни, вафодор ёрларни мадҳ этиб шеърлар битади шоирлар.

Бир лаҳза тасаввур қилиб кўрайлик: уйимизда ҳам, иш жойимизда ҳам, кўча-кўй, тўй-маъракаларда ҳам аёллар йўқ. Дунё кўзимизга қоп-қоронғу бўлиб кетмайдими? Юрагимизга ларза тушмайдими?

Баҳордан сўрабдилар:

— Нега сенинг ҳусну латофатинг минг таъриф қилган билан тугамайди?

— Чунки мен аёлларнинг гўзаллигидан андоза олганман, — дебди баҳор.

— Нега сен бунчалар қайноқсан? — деб сўрашибди фасли ёздан.

— Чунки аёл қалбидаги оловдан андоза олганман, — дебди ёз.

— Нега сен бунчалар тўкинсан? — деб сўрабдилар олтин куздан.

— Чунки мен аёл саховатидан андоза олганман, — дебди куз.

— Нега сенинг қорларинг бунчалар биллур? — сўрашибди кумуш қишдан.

— Чунки мен аёл поклигидан андоза олганман, — деб жавоб берибди қиш.

— Нега сен бунчалар ширинсан, ҳаёт? — деган саволимизга шундай нидо келади:

— Чунки мен аёл муҳаббати билан мунаввар бўлганман.

Чиндан ҳам аёл борки, олам мунаввар. Донишмандлардан бири: «Ердаги барча гўзалликлар аёлга бўлган муҳаббат туфайли юзага келади», деган экан.

Шу сабаб аёлларимизга бугун — Халқаро хотин-қизлар байрами — 8 Март арафасида бинафшалар, гулдасталар совға қилар эканмиз албатта:

— Бахтимизга ҳамиша омон бўлинг! Аллангиз бир зумга ҳам тинмасин. Чеҳрангизга ғубор қўнмасин! — дейишни унутмайлик. Яна кўпдан-кўп дил изҳорларимиз, аёлларимизнинг янги жамият қуришдаги фаол иштироки ҳақидаги лавҳаларимиз, Оналарни мадҳ этувчи юрак сўзларимизни «Оқшом»нинг бугунги ички саҳифаларида ёритилаётган ранг-баранг мақолалардан ўқиб оласиз.

ТАРИХ ҒИЛДИРАГИНИ ОРҚАГА АЙЛАНТИРИБ БЎЛАДИМИ?

«Янги иттифоқ»ни қўмсаётганлар бунга беҳуда уринмоқдалар

Сўнгги вақтда «Евроосиё иттифоқи» ниқоби остида собиқ СССРни тиклаш ғоялари қулоққа яна чалина бошлади. Ўтган йил охирида Россия парламентининг қуйи палатаси — Давлат думасига сайловларда нисбатан кўпроқ овоз олган коммунистлар 16 июнда мамлакат Президенти сайловларида ҳам ғалаба қозониш орзусида бу ғояни ўзига байроқ қилишга зўр бериб уринмоқдалар. Яқинда эса Москвада Россия Ижтимоий фанлар академияси (бу собиқ КПСС Марказий Қўмитаси ҳузуридаги Ижтимоий фанлар академияси бўлганлигини эслатиб ўтиш ҳам ўринли) сессиясида «Евроосиё иттифоқи: янги марралар, муаммолар, истиқболлар» масаласи муҳокама этилди.

«Евроосиё иттифоқи» ғояси бугун пайдо бўлмаганлиги яхши маълум. Унинг муаллифлари собиқ СССР республикаларини яна сиёсий иттифоққа бирлаштириш, ягона марказлашган салтанат тузиш режаларини ўз вақтида Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатлари раҳбарларининг олий даражадаги учрашуви муҳокамасига қўйишга ҳам интилиб кўрган эдилар. Ўшанда соғлом фикр устун келиб, бу таклиф жиддий қабул қилинмаганди.

Тарихнинг ўзи жанозасини ўқиган бу собиқ салтанатни тиклашга уринишлардан не мақсад, деган савол туғилиши табиий. Буни инсоният тарихида кўз кўриб, қулоқ эшитмаган бу «мўъжиза»га жазм қилган — мурдага қайтадан жон ато қилишга чиранаётганлардан сўрасангиз, уларнинг жавобидан ғўёки бол томади: «Интеграция жараёнлари узилиб қолган хўжалик алоқаларини тиклайди, натижада иқтисодиёт ривож топади, халқ турмуши яхшиланади». Агар уларнинг нияти ҳақиқатан ҳам шундай бўлса, нима учун иқтисодий ҳамкорликни Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлиги доирасида амалга ошириб бўлмайди?

МДҲга аъзо бўлган давлатларнинг иқтисодий соҳадаги ҳамкорликларини ривожлантириш ва чуқурлаштириш ҳақида ўнлаб, юзлаб битимлар, шартномалар имзоланган. Уларнинг ҳаммаси ҳам тўлиқ амал қилмаётган бўлса, бу МДҲнинг самарали иқтисодий алоқаларни йўлга қўйишдаги заифлигини эмас, аксинча баъзи-бир доираларнинг бундан манфаат сезмаётганлигини кўрсатмоқда. Хоҳиш астойдил бўлса, интеграция жараёнларининг жадаллашига ҳеч нарса тўсиқ бўла олмаслигини мамлакатимиз мисолида кўрса бўлади. Биз Ҳамдўстликнинг мустақил давлатлари билангина эмас, жаҳон ҳамжамияти барча мамлакатлари билан ҳам ўзаро фойдали ҳамкорликка тайёрлигимизни амалда кўрсатиб келмоқдамиз. Республикамизда муваффақиятли ишлаб турган ўнлаб қўшма корхоналар, йилдан-йилга ҳажми кескин ортиб бораётган ташқи иқтисодий фаолият кўламлари бунинг далилидир.

«Евроосиё иттифоқи» деб аталмиш янги марказлашган сиёсий тузилма пайдо бўлса яқиндагина мустақиллик йўлига қадам қўйган мамлакатлар тақдири нима бўлади? Улар яна ягона марказдан нима қилиш, қандай иш тутиш тўғрисида буйруқ кутиб ўтиришадими? Уларнинг халқаро шартномалари нима бўлади?Яна кимнингдир фойдасига ўз миллий манфаатларимиздан воз кечишимизга тўғри келадими? Бу масалада коса тагида нимкоса бор. Юзаки қараганда беозор, қулоққа мулойим эшитилувчи «Евроосиё иттифоқи» ниқоби олиб ташланса, унинг «янги империячилик»дан иборат ҳақиқий башараси кўзга ташланиб қолади. Собиқ салтанатни қўмсаётганлар ҳамма нарса ўз номи билан аталадиган бўлса, илгаригидек яна бошқа ўлкаларга ҳукмронлик қилиш, уларнинг табиий бойликларини талаш, тупроғи ва сувини заҳарлаш, миллий ўзлигини топташга имкон яратадиган давр келишига умид боғламоқдалар.

Ўзларининг усти ялтироқ қоғозга ўралган бу заҳарли ғояларини бир амаллаб пуллаш учун улар вақтни ҳам усталик билан танлаганлар. Бу кимсалар собиқ иттифоқ республикаларида бировларнинг андозаларига қараб бичилган, узоқни кўзламасдан шошма-шошарлик билан амалга ошираётган ислоҳотлари оқибатида юзага келган танг иқтисодий аҳволларидан фойдаланиб қолмоқчи бўляптилар. Баъзи бировлар табиий кўринаётган бу ҳўракни ютиб юборишга тайёрлар ҳам.

Аммо демократия асосчиларидан бири айтганидек, бутун халқни муттасил лақиллатишнинг сира иложи йўқ. «Евроосиё иттифоқи» ғоясини астойдил тиқиштираётганлар улар «бахтиёр» қилмоқчи бўлган халқнинг ўзидан яна мустамлакачилик ҳолига қайтишга розиликларини сўрадилармикин?

Энди-энди кўксига ҳурлик, озодлик, эркинлик шабадаси тегаётган юртимиз аҳли «қизил империя» сиёсати туфайли тарихи, маданияти, урф-одатларини унутишга мажбур қилинганларини асло ёддан чиқармасликларига ҳеч шубҳа йўқ. Ахир биз бутун дунё тан олган Амир Темур номини тилга олишга ҳаққимиз бор эдими? Маърифий дунё бешиги тепасида турган зукко олимларимизнинг ҳурматини жойига қўя одикми? Миллатини куйлашга журъат этган истеъдодли шоиру ёзувчиларимизнинг тақдири не кечди?

Пешонасини тер шўри қоплагани камлик қилиб серҳосил тупроғини ҳам чиллаширга айлантириб бўлсада марказ буюргандек пахта етиштирган деҳқонларимиз қандай азобу уқубатларга қолдилар?

Наҳотки халқлар буларни ёддан чиқариб, кимларнингдир сиёсий манфаатлари учун асрлар давомида орзулаб олган истиқлолларини қурбон қилсалар? Бунга ишониш қийин.

Бироқ собиқ иттифоқни қайта тиклашга ҳаракатларни қандайдир «илмий назария», «баҳс-мунозара» тарзида қабул қилиш хавфли бўларди. «Томчи тошни тешади» қабилида иш юритаётган бу сиёсатдонлар «ялпи фаровонликни таъминлашга хизмат қиладиган янги иттифоқ» тўғрисидаги сийқаси чиққан хиргойилари билан аввал одамлардаги сергакликни йўқотиш, кейин улар онги ва қалбини заҳарлаш орқали ўз ғаразли мақсадига эришишни кўзламоқдалар. Шу боис айрим мамлакатларда бу ғоя яловбардорларига катта минбарлар, оммавий ахборот воситаларидан кенг ўрин берилмоқда.

Октябрь тўнтаришидан сўнг коммунистларнинг ўзлари тарих ғилдирагини орқага қайтариб бўлмаслигини, яъни чор Россия ҳукумати қайтиб келмаслигини, капитализм эса муқаррар социализмга айланишини қайта-қайта такрорлашдан ҳеч чарчамас эдилар. Чиндан ҳам объектив тарихий ҳақиқат бу ҳолда улар тегирмонига сув қуйишга хизмат қиларди. Бугунга келиб эса уларнинг ўзи орқага қайтишга, тарих ғилдирагини тескарига айлантириб, буткул чилпарчин бўлган салтанатни тирилтиришни зўр бериб тарғиб қилишга ўтиб олдилар.

«Буюк империячилик» замонлари ўтиб кетди. Ҳар бир халқнинг эркин яшаш, ўз миллий давлатига эга бўлиш, халқаро ҳамжамиятидан муносиб ўрин олиш ҳуқуқлари маърифий дунё томонидан тўла-тўкис тан олинган ва амал қилинмоқда. Давлатлар мустақиллигига тажовуз эса халқаро қонунларда инсониятга қарши ашаддий жиноятчилик ҳисобланади. Кули кўкка совурилган собиқ салтанатга қандай қилиб бўлса-да янгича либос кийдириб, уни тирик мавжудотга айлантиришдек «мўъжиза» яратишга тиришаётганлар буни унутмасалар бўларди.

Эркин МАДИЁРОВ.

Тошкент аёллари

Тошкент шаҳар хотин-қизлар қўмитасининг саҳифаси

Аёл ва жамият

МАЪНАВИЙ ЕТУКЛИК МЕЗОНИ

Истиқлол шарофати туфайли хотин-қизларнинг жамиятимиздаги мавқеи ҳеч муболағасиз мисли кўрилмаган даражага кўтарилди. Аввалари ҳам расман мавжуд бўлган, бироқ амалда бирор жиддий муаммони ҳал этишга қодир бўлмаган хотин-қизлар қўмиталарининг ҳақ-ҳуқуқлари, ваколатлари аниқ белгилаб қўйилди. Бугунги кунда улар вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралар, концерн ва уюшмалар, турли даражадаги бошқарув идоралари ва жамоатчилик ташкилотлари билан муносабатда аёллар манфаатларини кўзлаб мустақил иш юритиш ҳуқуқига эга бўлдилар. Умуман хотин-қизлар қўмиталари аёлларимизни иқтисодий, ижтимоий, ҳуқуқий қўллаб-қувватлаш, бир сўз билан айтганда, уларнинг меҳнати, ўқиши, турмуши, маънавияти билан боғлиқ барча масалаларни ҳал қилишга, оналик ва болаликни ҳимоя қилиш, жамиятда тотувлик, миллатлараро дўстликни мустаҳкамлашдан иборат катта ва масъулиятли вазифаларни бажармоқдалар.

Президентимиз Ислом Каримовнинг 1995 йил 2 мартдаги «Ўзбекистон Республикасининг давлат ва ижтимоий қурилишида хотин-қизларнинг ролини ошириш тўғрисида»ги Фармонига мувофиқ хотин-қизлар қўмиталарининг раисалари ўз лавозимларига кўра ҳокимлар ўринбосарлари бўлдилар. Бу катта ҳуқуқ, шараф бўлибгина қолмасдан, айни пайтда юксак масъулиятдир ҳам. Давлатимиз раҳбари халқ депутатлари Қашқадарё вилоят Кенгашининг ўтган йил охирида бўлиб ўтган навбатдан ташқари сессиясида сўзлаган нутқида кўрсатиб ўтганидек, хотин-қизлар қўмиталари раисларининг ваколатлари кенгайтирилиб, уларга ҳоким ўринбосари мақоми берилиши шунчалик мансаб улашиш кампанияси эмас. Бундан аёлларимиз етакчиларининг турмушга янада чуқурроқ кириб боришлари, демократик жараёнлар ҳамда ахлоқий ва маънавий тарбияда тобора кенгроқ иштирок этишлари мақсади кўзланган.

Аксарият кўпчилик хотин-қизлар қўмиталари ана шу кўрсатмалардан келиб чиққан ҳолда ўз фаолликларини оширмоқдалар. Бозор иқтисодиётига ўтишнинг ҳозирги мураккаб шароитларида иш билан бандлик, айниқса хотин-қизларни иш билан таъминлаш энг муҳим ва долзарб масалалардан бирига айланган. Туб жиҳатдан янгича ишлаб чиқариш муносабатлари қарор топаётган ҳозирги вақтда бевосита хотин-қизлар ишга жойлашишда кўпроқ қийинчиликларга учраётганликлари, ижтимоий жиҳатдан заиф бўлиб қолаётганлари сир эмас.

Бундай шароитда хотин-қизлар ташкилотларининг иш билан бандлик масалаларига биринчи даражали аҳамият бераётганликлари эътиборга моликдир. Мамлакатимизда мана бир неча йилдан бери «Тадбиркор аёл» уюшмаси фаолият кўрсатиб келяпти. Бу уюшма, айниқса аҳоли турар жойларида қўшимча иш жойлари ташкил этиш учун саъй-ҳаракатлар қилмоқда. Унинг «Амалий алоқалар» халқаро уюшмасига аъзо бўлганлиги ўз меваларини бера бошлади. Тадбиркорликка қизиқаётган аёллар бугунги кунда Англия, Италия каби тараққий этган мамлакатларда ўз малакаларини ошириш имкониятига эга бўлдилар.

Жаҳоннинг ривожланган давлатларида меҳнат билан банд аёлларнинг 70 фоизга яқини хизмат кўрсатиш ва ноишлаб чиқариш тармоқларида машғулдир. Бизда ҳали бу кўрсаткич нисбатан кам. Ҳали ҳам аёлларимизнинг анчагина қисми оғир қўл меҳнати билан машғул эканликлари маълум.

Умуман олганда ижтимоий фойдали меҳнат билан шуғулланаётган аёлларнинг миқдори, уларнинг маълумоти, оилавий шароити тўғрисида етарлича аниқ маълумотлар йўқ. Лекин шу нарса маълумки, мутахассисликка эга ва яшаётган аёллар оилаларида одатда фарзандлари сони республикадаги ўртача даражадан камроқдир. Бу борада қўшимча тадқиқот ишларини олиб бориш мақсадга мувофиқдир.

Хотин-қизлар қўмиталари илм-фан, тиббиёт, енгил саноат, халқ таълими, ижтимоий соҳаларда меҳнат қилаётганларнинг кўпчилигини аёллар ташкил этишини унутмасликлари лозим. Ижтимоий муҳофаза масалалари ҳал этилаётган пайтда бу диққат марказида бўлиши керак.

Хотин-қизлар қўмиталари иш билан бандлик муаммосини ҳал этишда янада ташаббускорлик кўрсата оладилар. Бунда бевосита аҳоли яшаш жойларида қўшимча иш жойлари яратишга биринчи даражали эътибор берилиши лозим. Чунки бу анчагина болали оналарни ижтимоий фойдали меҳнатга тортиш имконини беради. Ана шу муаммони ҳал этишда ҳозирги пайтда кўпгина туманларда йўлга қўйилаётган «Маҳаллакорхона» тизимидан самарали фойдаланган маъқул. Хотин-қизлар қўмиталари бугунги шароитдан давлатимизнинг иш билан бандлик тўғрисидаги қонунлари қандай бажарилаётганлиги, аёлларимиз меҳнат қилиш ҳуқуқларидан нечоғлик фойдаланаётганликлари билан яқиндан шуғулланишлари мақсадга мувофиқдир. Бунда давлат тузилмалари (меҳнат биржалари, ишга жойлаштириш марказлари) билан ўзаро ҳамкорлик энг яхши самара беради.

Ҳозирги вақтда мамлакатимизда тадбиркорликка ҳамма шарт-шароитлар яратиб берилган. Хотин-қизлар қўмиталари ташаббускор, уддабурон, ишбилармон аёлларни ҳар тарафлама қўллаб-қувватлашлари лозим. Улар қошида бизнес мактаблари, қизиқиш бўйича турли уюшмалар ташкил этиш ҳам мақсадга мувофиқдир.

Мустақил Ўзбекистонда жаҳонда биринчи бўлиб «Соғлом авлод учун» ҳаракати кенг қулоч ёйди. Бу давлат аҳамиятига оид масаладир. Зеро, соғлом авлод — соғлом келажакдир. Хотин-қизлар қўмиталари ҳам ёш авлодни маънавий ва жисмоний баркамол қилиб вояга етказишда муҳим ташкилотчилик ишларини амалга оширмоқдалар. Бу тадбирлар мажмуида ёшларни ватанпарварлик руҳида тарбиялаш биринчи даражали аҳамиятга эгадир. Президентимиз айтганидек юрт, Ватанга муҳаббат, инсонпарварлик туйғулари халқимизнинг қон-қонига сингиб кетган азалий, хусусиятлардир. Хотин-қизлар қўмиталари бу ноёб инсоний фазилатларни асраб-авайлаш ва янада такомиллаштириш, ёш авлодни мамлакатимизнинг муносиб ўғил-қизлари қилиб тарбиялашга даъват этилганлар. Бу маънавият соҳасидаги барча ишларимизнинг негизини ташкил этиши керак. Мустақиллигимизнинг беш йиллигига тайёргарлик кўрилаётган ҳозирги пайтда бу жуда муҳимдир.

Оналик ва болаликни ҳимоя қилиш соғлом авлод учун курашнинг ажралмас қисмидир. Илгариги тузумнинг асоратлари, экология масалалари эътибордан четда қолиши оқибатида республика аёллари ўртасида камқонлилик, юрак, қон томир, буйрак, юқумли хасталиклар нисбатан кўп тарқалган. Бу эса фарзанд кўриш, соғлом бола дунёга келиши, чақалоқларнинг саломатликларига салбий таъсир кўрсатмай қолмайди. Шунинг учун аёллар соғлиғи, умуман уларнинг турмуш тарзи муаммоларига кўпроқ эътибор берилиши талаб этилади. Бунда замонавий тиббиёт фани тавсияларига амал қилган ҳолда фарзанд кўриш муддатларига эътиборни кучайтириш лозим.

Ўзбекистонда ўтиш даври қийинчиликлари ҳисобга олиниб, аҳолини кучли ижтимоий ҳимоя қилиш сиёсати ўтказилмоқда. Президент Фармонлари асосида, аҳолининг ночор қатламлари, айниқса кўп болали оналарни муҳофаза қилишда хотин-қизлар қўмиталари зиммасига катта масъулиятлар юкланган. Маълумки, 1994 йилнинг 1 сентябридан бошлаб барча болалик оилалар учун ягона нафақа жорий этилди. Унинг миқдори нафақа олувчи оиланинг таркиби билан бевосита боғлиқ қилиб қўйилди.

Ижтимоий кўмаклашув аҳолига энг яқин турувчи маҳалла тасарруфига берилди. Шундай экан ҳар бир маҳалла қўмиталарида фаолият кўрсатаётган хотин-қизлар кенгашлари муҳтож оилаларни аниқлаш, уларга моддий ёрдам кўрсатишни йўлга қўйиш билан жиддий шуғулланишлари жуда муҳимдир.

Истиқлол йўлидан дадил олға бораётган навқирон давлатимиз жамиятнинг етакчи кучи — хотин-қизларни ҳар тарафлама ғамхўрлик, меҳр-муҳаббат билан чулғаб олган. Бу бежиз эмас. «Хотин-қизларга муносабат, — дейди Президентимиз Ислом Каримов, — жамиятимизнинг маънавий, ахлоқий етуклигининг ўлчови бўлиб хизмат қилади». Аёлларнинг бугунги кунда жамиятимизда тутган ўрни, мавқеи юқори эканлиги ана шу мезон даражасини белгилайди.

Фарида СОИФНАЗАРОВА,
фалсафа фанлари номзоди.

«Малика» ҳиссадорлик жамиятида тикиб чиқарилаётган турли хилдаги трикотаж буюмлардан энг сарасини спорт костюмлари ташкил этади. Уни 2-тикув цехи амалга оширади. Шаҳримизда, қолаверса республикамизнинг барча вилоятларида спорт костюмларини севиб харид этишади.

СУРАТДА: спорт костюмлар тикувчиси Динора Холимова ҳамда Мактуба Эшонхўжаевалар тайёр маҳсулотларни яна бир бор кўздан кечиришмоқда.

Рустам Шарипов олган сурат.

«Ҳадис»да дейилади

ЭНГ ЯХШИ ИНСОН

Қизларни турмушга чиқариш тўғрисида оналар билан маслаҳатлашинглар.

* * *

Тангри наздида бандаларнинг энг яхшиси ўз аҳли-аёлига фойдаси кўп тегадиган кишидир.

* * *

Хотинларнинг баракалироғи сарф-харажатни камроқ талаб қиладиганидир.

* * *

Одамлар ичида хотин кишига нисбатан ҳақлироғи унинг эридир. Эркак кишига нисбатан одамларнинг ҳақлироғи бу унинг онасидир.

* * *

Аввало онангга, яна онангга ва яна онангга, сўнг отангга яхшилик қил.

* * *

Аёл диёнати ёки молу дунёси, ёхуд жамоли учун никоҳ қилинади. Сен диёнатлисини танлагин, барака топасан.

* * *

Икки заиф тоифа яъни етим ва аёл ҳақини емоқликни сизларга ҳаром қиламан.

* * *

Хотинларнинг яхшиси эрининг кўзини қувонтирадиган, амрига итоат қиладиган ва у ёқтирадиган нарсани ёқтирадиган ва ёқтирмайдиганини ёқтирмайдиган бўлади.

* * *

Хола ҳам ҳурмат бобида она билан баробардир.

* * *

Аёлларни урманг.

Замондошларимиз

АЛЛА АЙТИНГ ФАРЗАНД ҚОШИДА

...«Бош муҳаррир Яйра Саъдуллаева» деб ёзилган эшикни оҳиста очиб, ичкарига мўраладим. Кирсам... Бош муҳаррир ўрнида ажойиб бир айиқполвон ўтирибди.

— Вой, кечирасиз. Мен янглишдим, шекилли. Шу десангиз мен Яйра опамнинг хоналарига кирмоқчи эдим.

— Йўқ, йўқ, адашмадингиз. Опанинг хоналари шу. Қани, марҳамат.

Ноилож бўшашиб, мақсадимни баён қилдим.

Айиқполвон: — Жуда яхши-да, сиз сира таажжубланманг. Бу ерда анчадан бери ўтираман. Опага: «Менга ноқулай, ҳар ҳолда ҳар кимнинг ўз ўрни бор. Бу жой сизники, меники эса мана бу жавон ё дераза рахи десам. «Ғунча» болажонларники. Шундай экан журналдаги ҳар бир сатрдан, сўздан тортиб, то ходими, хоналаргача болаликнинг бахтиёр онлари, беғубор, самимий дунёси балқиб турсин. Болаликнинг ўзи пошшолик. Унда ҳеч нарса ажратилмайди, яхши, ёмони бўлмайди» — дейдилар.

Столдаги қоғозга кўз югуртирдим: «Бугун душанба. Кечаси билан кутилмаганда қалин қор ёғди. Ишга зўрға келдик. Пальто ва этиклар қорга ботди. У яна шиддат билан ёғяпти. Унча совуқ эмас, хайрият. Адажониси қандай қилиб ишга бориб келар эканлар. Жамоа қандай қилиб ишга келар экан...»

Қораланган беш-олти сатр ичида беихтиёр бир сиймони гавдалантирдим. Ҳаётга бефарқ бўлмаган, оиласига меҳрибон, табиатни, атроф-муҳитни кузатувчи синчков, ҳамкасб, шогирдларига жон куйдирувчи муниса, зийрак, ширинсухан Аёл...

Тахминларим мутлақ тўғри чиқди. Хонага самимий табассум-ла бир даста қоғоз билан, хонани ажиб нурга тўлдириб Яйра опа кириб келдилар. Улар билан бўлган суҳбат давомида санъатга мойил оилада ўсиб-улғайганларини, оиладаги санъат ва адабиётга бўлган меҳр кейинги авлодларни ҳам ҳақиқий инсон бўлиб камол топишларида катта аҳамият касб этганлигини таъкидладилар. Ҳам адабиёт, ҳам санъат ҳисобланмиш театр касб танлаш паллаларида муҳим роль ўйнаганлигини, доришунос эмас, журналист бўлишларига ҳам оиланинг таъсири катта бўлганлигини билдик.

Яйра опанинг журналистика соҳасидаги илк фаолиятлари, чиқишлари талабалик йилларида, 1956 йил «Ёш ленинчи» газетасидан бошланган. Ёшгина қизалоқни адабий муҳит яхши қарши олди. Газетачилик фаолияти 1959 йилдан бошланди. 1960 йил шу газетага муҳаррир ўринбосари бўлдилар. 1963 йил февраль ойидан Мирзачўлни ўзлаштириш учун ўша даврда машҳур бўлган 6 совхозга борганлар. 1964 йили «Гулхан» журналининг муҳаррири бўлиб, 8 йил шу жамоани бошқардилар. Мана чорак асрдирки «Ғунча» болалар журналида бош муҳаррир бўлиб ишлаб келмоқдалар.

— Ҳаёт менга жуда яхши инсонларни учратганидан миннатдорман. Менга раҳматли Маҳмуд Муродов, Абдулазиз Ваҳобов, умрлари узоқ бўлсин — Лазиз Қаюмовлар устозлик қилишган. Шукр қилишни, сабр қилишни, ўзгани тинглай олишни турмуш ўртоғим Абдуолим акадан ўргандим ва фарзандларим Яшнар, Юлдуз, Ҳамза, набирагинам Беҳзоджонларга ҳам ўргатдим» — деди опа. Мен ҳаётим давомида кўп нарсаларнинг гувоҳи бўлдим. Жамиятнинг равнақи, оиланинг мустаҳкамлиги келажак авлоднинг баркамоллиги — барча-барчаси аёлга боғлиқ. Чунки ҳаёт давомчиси унинг қўлида бўлади. Аёлнинг вазифаси гўдакни фақат жисмоний соғлом қилишгина эмас, балки маънавий баркамолликка етказишдир. Бола маънавий соғлом бўлмаса — у ҳеч қачон ватанпарвар бўлмайди. Маънавий соғломлик бешик теграсида айтилган алладан, узун кечалари сўзланган эртаклардан, достонлардан гўдакнинг қон-қонига сингиб кетади.

Айиқполвон: — «Онажонимизнинг шундай куюнчак гапларининг руҳи севимли болажонларимиз ҳижжалаб ўқийдиган журнал варақларига ҳар гал сингдириб юборилади. Уларнинг фидойиликлари, тиниб-тинчимасликлари ҳукуматимиз томонидан муносиб тақдирланди.

— Ҳа, хабарим бор, опа «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими» бўлганлар.

— Тўғри, лекин яна бир муносиб тақдим борки, бу фақат соғлом келажак учун қайғурадиган...

— Топдим, Яйра опам II даражали «Соғлом авлод учун» ордени билан мукофотланганлар.

Маҳлиё МИРСОАТОВА.

Муниса онажонларимиз, опа-сингил, қизларимизни, баъзида байрам билан табриклаш ёддан чиқадиган рафиқаларимизни баҳорий айёмлари билан муборакбод этаман. Ҳамиша кўнглингизга кулгу сиғсин!

Арзимас совғамни сиз азизларга илиндим.

Топганимиз шу...

БИР КУНГА ШУНЧА ҒАВҒО

Эр сафарга кетибди. Сафарда юрган маҳал ҳам кўнгли тинчимай, оиласидагиларнинг ҳол-аҳволидан хабар топиш мақсадида қўнғироқ қилибди. Гўшакни кичкина ўғли олибди.

— Ҳа, ўғлим, яхши ўтирибсизларми, ойинг қани?

— Ойимни? Ойим уйда, сизни шимингизни дазмоллаяптилар.

— Ия, мен уйда бўлмасам, у менинг шимимни қандай қилиб дазмоллайди?

— Шимингиз хўл бўлиб қолувди, кейин дазмоллаяптиларда.

Эр тамом бўлибди:

— Нега менинг шимим хўл бўлади?

— Амаки кийиб кетувдилар, хўл қилиб қўйибдилар. Амаки ойим билан чўмилишга борди. У ойимга сузишни ўргатди.

Эр тамом бўлибди:

— Бор онангни чақир!

— Ҳа, дадаси!

— Нима қиляпсан?

— Шимингиз хўл бўлиб қолувди, дазмоллаяпман.

— Ман уйда йўқ бўлсам, шим қандай қилиб хўл бўлади?

— Ўғлингиз чўмиламан деб, анҳорга тушибди, бир маҳал қарасам, у чўкяпти, шартта сувга ўзимни ташладим. Кейин билсам сузишни билмас эканман, бақирдим. Йўлда бир талаба ўтиб кетаётган экан, у ҳам ўзини сувга отди. Мени сочимдан тортиб амаллаб сувдан олиб чиқди, сўнг ўғлингизни. Шундай қилиб сувдан эсон-омон чиқиб олдик. Талаба йигитдан сўрасангиз, бечора камбағалгина йигит экан. Шими ҳам битта экан. Шимини ечиб, олиб қолдим, сизнинг шимингизни кийгазиб юбордим. Ҳозир унинг шимини дазмоллаяпман. Худо бизни бир асради-да, дадаси.

Эр унга ишониб:

— Уйда бир кун бўлмаганимга шунча ғавғо. Агар билмадим, сен бир кун бўлмасанг нима бўлар эди, деган экан...

Мирза ХОЛМЕДОВ.

Кўнгил дафтаридан

ЁНИМДА БЎЛМАСАНГ

Ёнимда бўлмасанг гўзал ёр,
Сенсиз чаманзорни найларам,
Қиш, ёз ўтса сен билан дилдор
Сенсиз навбаҳорни найларам.
Ўзингсан, гулшаним, гулбоғим,
Сайрибоғда тенгсиз ҳамроҳим,
Сен бўлмасанг кўзлари оҳум.
Яллаю гулёрни найларам.
Сенга атаб қилсам гулдаста,
Ҳузурингга йўл олсам аста.
Сен бўлмасанг қоши найваста
Сайру гулзорни найларам.
Куйламасанг менга жўр бўлиб,
Рақс этмасанг нозланиб, кулиб,
Оҳангига ниҳолдай эгилиб,
Қўлдаги дуторни найларам.
Мадҳинг битур қўлимда қалам,
Ишқинг куйлар тинмайин бир дам
Шеърларимга ўзингсан ҳамдам,
Сендан ўзга ёрни найларам.

Тиловат СОАТОВА.

ҲАЁТНИНГ БОШИ

Аллоҳ яратганда аёл зотини,
Зувалага қўшмиш асал тотини,
Гулнинг нафислиги, назокатини
Завжалик саодат, садоқатини,
Она бўлмоқликдек юксак бахтини,
Сулаймон тахтига монанд тахтини.
Нозик адолигу шернинг шаҳдини.
Омухта айлагач, шуларнинг барин
Дунёга келтирмиш аёл зотини.
Жисман нозик, қалбан ўктамдир аёл,
Тириклик бошида ҳамдамдир аёл.
Фидокор, нажоткор, малҳамдир аёл,
Тилаги эзгулик — Ҳотамдир аёл.
Тасвирчи дилидан илҳомдир аёл.
Шоир ғазалида санамдир аёл.
Орзулаб кутилган навбаҳор янглиғ
Ҳаётнинг бошидир — кўкламдир аёл.
Бу зот бор, яшнагай бу турфа олам.
Таърифда беназир одамдир аёл.

Маҳбубахон РАҲИМЖОНОВА.

Қадамингизга гуллар поёндоз

УЛАРДАН ОЛМИШДИР ЧИРОЙ

— Дугонажон, лолаларни қаердан олдинг, жудаям антиқаку, — дея қарши олди узоқдан Дилором.

Дарҳақиқат, эрталабдан бери энг яқин танишларига қандай байрам совғаси олсам бўлар экан деб ташвишланиб юрган Диломнинг нигоҳи Барнонинг қўлидаги бир даста чўғдай порлаб турган лолаларга тушиб, мушкули осонлашгандай бўлди. Албатта, совғага гул олади-да. Ахир энг яхши совға гул-ку... Шу куни кўпгина ҳамшаҳарларимиз қатори икки дугона ҳам ишдан кейин гул дўконига йўл олдилар...

Шаҳримиздаги манзарали боғдорчилик ва гулчилик давлат хўжалиги мана бир неча йилдирки нафақат шаҳримиз ҳуснига ҳусн қўшишда, балки турли байрам ва тўй тантаналарида одамлар қалбини севинчга тўлдиришда, айниқса хотин-қизлар кайфиятини кўтариб, гўзаллигини яна оширишда муҳим аҳамият касб этади. Мусаввир кўчаси жойлашган давлат хўжалигида бўлганимизда ўзимизни ўзга бир оламга кириб қолгандай ҳис этдик. Қатор қилиб қурилган иссиқхоналарни айланар эканмиз, ташқари совуқ бўлишига қарамай чамандай очилиб ётган турфа гуллардан таралаётган муаттар ҳидлар беихтиёр бошни айлантиради. Табиатнинг яратиб қўйган бундай табиий гўзаллиги олдида лол қолмай, тасанно айтмай илож йўқ. Ҳаттоки моҳир рассомлар ҳам табиат сеҳри олдида ранг чиқаролмай тан берсалар ажаб эмас.

— Ташкилотимиз шаҳарни ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш учун керак бўлган барча маҳсулотни етказиб беради, — дейди унинг раҳбари Абдулазиз Муҳримов. — Кўчаларга экилган азим чинорлару мажнунтолларни, игнабаргли дарахтлар, арчалар, мевали кўчатларни биз етиштирамиз. Бундан ташқари гуллар, манзарали буталар, чимзорларни ҳам етиштириб берамиз. Шаҳримиздаги майдон, хиёбонлар, қўйингки, ҳатто маҳаллалардаги кўчаларгача экилган барча кўчатлар деярли бизнинг маҳсулот десак муболаға бўлмайди. Бир сўз билан айтганда, ҳамшаҳарларимиз саломатлигига ижобий таъсир кўрсатувчи, уларни мунтазам тоза ҳаво билан таъминловчи, кўзларига ором, дилларига қувонч бағишловчи, яшил бойлик яратиш йўлида қўлдан келганча ҳаракат қиламиз. Шунингдек, пойтахт аҳлини қишин-ёзин янги узилган чиннигул, гладиолус, хризантема, наргиз, лола, оқ карнайгул ва бошқа алвон-алвон гуллар билан таъминлаймиз.

Мана ўлкамизга баҳор фасли ҳам кириб келди. Баҳор гўзаллик, яшариш фасли. Қолаверса, хотин-қизларимизнинг байрами — 8 Март ҳам яқинлашиб келмоқда. Айниқса, аёлларимиз ҳақида сўз кетганда албатта гулларсиз тасаввур қилиб бўлмайди. Гуллар деганимизда ҳар бир инсонда ихтиёрий равишда ҳаётга меҳр уйғонади.

Бу йилги байрамга тайёргарлигимиз ўзгача. 1-мартдан бошлабоқ «М. Азиз — Тошкент гуллари». Усмон Носир кўчасидаги «М. Атиргул». Фарҳод ярмаркаси каби бозор ва шаҳримиздаги бошқа гул дўконларига гул етказиб бера бошладик. Байрам кунига қадар 50 минг дона чиннигул, 40 минг дона атрофида наргиз, 40 минг дона лола, 80 мингдан ортиқ фриза ва бошқа гулларни тарқатишни мўлжаллаганмиз. Шу ўринда айтиб ўтиш керакки, пойтахтимизда жойлашган корхона, ташкилотларнинг 50 фоизидан кўпроғи бизга мурожаат қилишади. Хуллас байрам кунлари барчанинг кўнглини олишга ҳаракат қиламиз.

Дарҳақиқат, сўнгги йилларда шаҳримиз фаровонлиги, аҳоли эҳтиёжини қондириш йўлида хўжаликда катта ишлар амалга ошириляпти. Илгари игнабаргли кумуш арча Кавказ томондан олиб келинарди. Шуни хўжаликнинг ўзида кўпайтиришни режалаштиришган. Бошланишига кўчат уруғлиги олиб келиниб катта майдонга экилди. Ҳозирги кунда униб чиққан ниҳолларнинг Ўзбекистон иқлимига мослаштириш бўйича иш олиб борилмоқда. Дастлабки натижалари ёмон бўлмаяпти. 3—4 йилда тажрибалар ўзининг самарасини бериб, четдан кўчат олиб келишга эҳтиёж қолмайди.

Чет эл мамлакатлари билан ҳамкорлик қилишнинг биринчи қадамлари ташланди. Голландиядан лола пиёзлари келтирилди. Хўжаликдаги 5 сотихли иссиқхонага экилиб, байрам арафасида сотувга чиқарила бошланди. Агар бу тажриба ҳам яхши натижа берса, ҳамкорликнинг яна янги қирралари очилса ажаб эмас.

Шунингдек, биринчи марта фриза гуллари экила бошланди. Ўзи мўъжаз бўлса-да, кўркамлиги ва муаттар иси билан ҳамшаҳарларимиз меҳрини қозонди. Хуллас, хўжаликда қилинаётган ишлар ва белгилаб қўйилган режалар талайгина. Аммо уларнинг асосий мақсади, аҳолига хуш кайфият улашиш.

Дония ЗОКИРОВА.

СУРАТДА: биринчи марта экилган фриза гули.

Ошкора фикр

МЕҲРИ ЧАШМА МИСОЛ

Замонавий аёлни қандай тасаввур қиласиз, дейилган таҳририят саволи ҳақида мушоҳада юритиш учун мозийга назар ташлаш ҳам фойдадан холи эмас. Тўмарис каби қадди букилмас жасорат эгаси ўз халқини зафарга бошлай олган. Зебуннисо, Нодира, Увайсий, Отойи, Зулфия каби минглаб аёлларимиз халқимиз қалбини куйлаб, тарихимиз, маданиятимиз, маънавиятимиз мулкига айландилар.

Азалдан Шарқ аёлларининг меҳри, ибоси, садоқати, фидойилиги ўзгача бўлган. Ўз замонасида Шарқ аёллари Искандар Зулқарнайнни ҳам етук гўзалликлари билан лол қолдирган. Буюк бобокалонларимиз Амир Темур, Бобур, Улуғбек саройларидаги маликаларимиз давлат маслаҳатчилари бўлишган. Шунинг учун ҳам Шарқда оилада қиз туғилса — миллат туғилди, миллатнинг келажаги туғилди, деб ифтихор қилинади.

Авлоддан-авлодга ўтиб ота-боболаримиздан мерос бўлган шарқона урф-одатлар аёлларимиз томонидан ривожлантирилиб келинган. Қолаверса, улар садоқатли ёр, меҳрибон она, ораста уй бекаси бўлибгина қолмасдан илм-фандан, адабиёт ва санъатдан бохабар, маърифатли, ҳар томонлама етук, зукко бўлганлар. Замонавий аёлда ҳам шу фазилатлар мужассамлашган бўлса, нур устига нур бўлади.

Аёлнинг ҳусни ҳам, сўзи ҳам, қалби ҳам нафис бўлмоғи керак. Унинг меҳри тубсиз ва тuганмас чашма мисол. Уни ҳар доим ҳурмат ва эркаланишга лойиқ фаришта деб эъзозланишини жуда-жуда истардим.

Бозорбой БУЗРУКХЎЖА ўғли.

Она ҳақида сўз

ЭНГ БУЮК ҚЎШИҚ

Бугун минг бир азобни биз учун бўйнига олган, ҳаётининг шамчироғи, умрининг мазмуни деб билган, муҳтарама, муниса, мушфиқ, меҳрибон, энг азиз инсон ҳақида сўз очмоқликка журъат топдик.

Маълумингизким, Онажонларимиз ҳақидаги ширин калому, миннатдорчиликларимиз уларнинг бир меҳрли боқишлари, бир кечалик бедорликларига арзимас. Уларнинг меҳр-муруввати, куч-қудратини ўлчамоқлик ақл бовар қилмас юмушдир. Биз фарзандлар волидаи муҳтарамаларимизнинг фазилатларини тарозуга солишдан йироқмиз. Қоғозга тўкилаётган сўзларимиз эса фарзандлик муҳаббати рамзидир. Муҳтарама зотларга берилган таъриф ул улуғ сиймоларнинг беназир меҳрларининг томчиларга чизгилардир, холос. Зеро, оналар ҳақидаги ҳар қандай калом ҳам мукаммал бўлмас.

Бу сатрларни ёзишга кўп тараддуд кўрдим. Маълумот тўплаш, далилларни тартибга келтириш учун эмас: балоғат ёшимга етибманки, шу ҳақда ўйлайман, қайта-қайта идрок этаман. Ўзимни шу дақиқага — онам ҳақида ёзишга тайёрлайман. Лекин ҳар гал қўлимга қалам олиб, ёзишга чоғланганимда, жумла тузишга ожизлик қилгандек бўламан. Онамга таъриф бериши лозим бўлган сўзлар заиф, жонсиздек, жумлалар дағалдек, фикрлар саёздек кўринарди. Аслида ҳам шундайдир.

Икки қиз, икки ўғилга умр бериб ҳаётини уларга бахшида этган онамиз Ҳафия Муҳамедовада мен аввало сўнмас ирода кўрдим. Севган санъати билан муттасил шуғулланишдан, ижод этишдек бахтдан воз кечган, ўн саккиз ёшдаги гўзал қизидан жудо бўлиб фарзанд доғида қолган, лекин кучли иродаси туфайли умр йўлдоши Илёс Акбаровнинг оддий талабадан профессорлик, санъат арбоби даражасига кўтарилиши учун, фарзандлари педагог, муҳаррир, олим бўлиб етишиши учун хизмат қилиб келаётган садоқатли рафиқа, меҳри дарё она ҳақида ёзиш учун сеҳрли бир қалам, қоғознинг энг покизаси, сўзларнинг энг жозибалиси, гўзали керак бўлди.

Тараддуд шу боисдан ҳам чўзилиб кетди. Ниҳоят, қанчалик тайёрланмай, онамнинг меҳр-муҳаббатини, фидойилигини,ижод бобида кўрсатган жасоратини мукаммал ёзишга, ёритишга ожиз эканлигимни англадим. Қалам соҳиблари оналарига берган ўз таърифларидан қониқишига ҳам шубҳа қилдим. Ниҳоят, онамнинг рўмолидек оппоқ қоғозни бисотимдаги сўзлар билан қоралашга ботиндим.

Тоғ ёнбағрига жойлашган Паркент қишлоғини эрта кўкламда ошиб-тошиб оқадиган сой иккига бўлиб ўтади. Қиш чилласи чиқиб, тоғ-адирлардаги қор қатламлари эрий бошлайди. Қуёш нури атроф-муҳитни зулматдан ҳоли этибгина қолмай аста иситар, сўнгра қизита бошлаган сари жилғалардан, ирмоқлардан анҳорлар пайдо бўлур, Паркентнинг сойига ҳайқириб сел келар, тошу дарахтни, жониворларни ўз домига тортиб, судраб, оқизиб, ваҳима соларди.

Ҳафия — ўша дамларда шўх қизалоқ — дугоналари билан гузар томон чопар, қўл кучи билан ҳар йили барпо этиладиган кўприк яна вайрон бўлишидан хавфсираб, сув оқимига тўғаноқ бўлсин деб харсанг тошларни ирғитаётганларни кўриб, уларга меҳри ошарди. Худди шу деҳқонлар эрта-индин ток очар, қайта-қайта хомток қилар, чопар, суғорар, ҳосил олар, мағиз солар... Айниқса, опаларининг уйдаги, токзорлардаги ғалла, ҳашак ўримидаги оғир меҳнатини кўрган қизалоқ уларга кўмаклашишга ошиқарди. Билак кучи билан эмас, куй оҳанглари билан мадад беришни орзу қиларди. Аслида ҳам шундай бўларди. Нимчасининг жажжигина чўнтагидан чангни олиб чала бошлаганида уни ҳамма ўраб олар, тингларди. «Созанда» эса бир парча темирдан ясалган чангни бармоқлари билан чертиб, қандайдир сирли нафас билан бир-биридан чиройли ёқимли оҳанглар таратарди. Синглиси кеча-кундуз чангда машқ қилишини кўрган меҳрибон ака (Руҳниддин) унга чиройли дутор ҳадя қилди. Биринчи куй «Вақ-вақа тўрам» бўлди, сўнгра «Тановор...» Дуторчи қизларнинг довруғи қишлоққа, яйловлардаги чўпон ва ғаллакорларнинг чайлаларига тарқалди.

Эсимни танибманки, уйимизда гоҳ фортепиано, гоҳ дутор чалинишини, куйлар хиргойи қилинишини, мусиқа ҳақида суҳбатлар бўлишини биламан. Юнус Ражабий, Комилжон Отаниёзов, Манас Левиев, Мутаваккил Бурҳонов, Фазлиддин Шамсиддинов хонадонимизнинг доимий меҳмонларидан эди. Менда мусиқа басталашга ёки ижро этишга жиндек лаёқат бўлганида, композитор ёки мусиқашунос бўлишимга шароит бор эди. Дадамиз Илёс Акбаров ҳаттоки дутор,ва кичкина танбур ясатиб олиб келиб берганларида ҳам уч-тўрт кунлик чертишдан нарига ўтмаганман. Онамиз эса, аксинча қулай шароит мавжуд бўлмаса-да, аввалари қўлда ясалган оддий чанг, сўнгра пардаларига садаф таралган дутор чалишни мустақил — бирор устозсиз ўрганганликларига қаранг! Шу боисдан эндиликда барчанинг тилида ва дилида бўлиб қолган машҳур Зебуннисо мактабининг 5-синфини муваффақият билан якунлаган 15 ёшдаги Ҳафия Муҳамедова ўзини мусиқа техникуми қучоғига отди. Мусиқа усталари В. А. Успенский, Е. Е. Романовскаялар раҳбарлигида мусиқадан савод чиқарди, гармонизация сирлари ва ўзбек, рус, Ғарбий Европа мусиқа тарихи, назариясини ўрганди. Уйда, давра суҳбатида онамиз ўша унутилмас дамларни эслаб шундай дердилар:

— Мусиқа техникуми деб аталмиш ўша эскигина бино олдидан ҳеч ўтиб кета олмасдим. Мусиқа тароналари мени сеҳрлаб қўярди гўё. Гоҳ дутор, гоҳ танбур, гоҳ фортепиано овозлари биз ўтаётган тор кўчага эшитилар, баъзан эса улар бир-бирига жўр бўлиб, ягона куйни ташкил этарди. Шунда ўз-ўзимдан куйлагим, рақс тушгим келарди. Айниқса айрим оҳангларни ўзимча қайта басталаб, бойитиб, янгича жило бериб, ижро этсам дердим. Ўша техникумнинг йўлагида, деразаси ёнида соатлаб туриб қолардим... Қандай бахтли одамлар ўқийди бу даргоҳда деб ҳавас билан болахонага, ҳовли ичкарисидаги хоналарга қарардим...

Техникумда ўтказилган йиллар самарали бўлди. Талабалар оҳангни нотага кўчиришни ва аксинча нотага қараб оҳангни ижро этишни ўргандилар, мусиқа басталаш сирлари билан танишдилар, халқ куйларини таҳлил қилиш йўлларини амалда кўрдилар. Шу тариқа ҳаваскорликдан профессионал санъатга қадам қўйилди. Ана шу билимни мусиқа ҳаваскорларига етказиш учун Ҳ. Муҳамедова мусиқа мактабларида дарс ҳам бера бошлаган. 1932 йили эса техникумнинг иккинчи курсини тамомлагач, бўлажак турмуш ўртоғи Илёс Акбаров билан қўшиқларни нотага олиб, китоб ҳолига келтириш ва мусиқа ихлосмандларига тақдим этиш билан банд бўлдилар. Республикада илк бора мусиқа-этнографик экспедиция ташкил этила бошлаганида В. Успенский ва Е. Романовская ўз шогирдлари Илёс Акбаров ҳамда Ҳафия Муҳамедовани таклиф этгани бежиз эмас. Онамиз Ленинград консерваториясида машҳур Б. В. Асафьев раҳбарлигида таҳсил кўрган, ўзбек, туркман халқ куйларини ўрганган, уларга меҳр қўйиб ёзиб олишга тиришган Романовская билан бирга Андижонда истиқомат қилган Лутфихоним Саримсоқовадан 24 ашулани, 19 ёшли Мукаррама Азизовадан 5 ашулани, шунингдек ўшлик ўқитувчи, колхозчи аёллардан, марғилонлик профессионал санъаткорлардан ҳамда тикувчилардан ўнлаб ашулаларнинг ёзиб олинишида иштирок этдилар. Мазкур экспедиция ўз олдига ашулаларни Фарғона хотин-қизларидан ёзиб олишни мақсад қилиб қўйишининг сабабларини онамизнинг устози бундай изоҳлаган эди: «Ўзбек аёлларининг қобилиятлари ўткир, улар орасида истеъдодли хонандалар, раққосалар бор».

Ўша экспедициянинг машаққатли айни бир вақтда, завқли дақиқалари муҳрланган фотосуратларни кўрганимда ҳар гал мени ҳаяжон қучади: гилам ёзилган катта сўрининг бир четига кўрпа-кўрпачалар тахлаб қўйилган. Олдинда қўшиқ суръатини белгилашга ёрдам берадиган асбоб-метроном. Парда тутилган дераза фонида Романовская. У тунука патнисга катта қоғозни қўйиб ноталарни чизиқлар орасига жойлаштирмоқда. Унинг чап томонида дўппи, оқ кўйлак кийган 27 ёшли Лутфихоним Саримсоқова дутор чертиб, ашула айтишга ҳозирлик кўрмоқда. Олдинда эса оқ кўйлак устидан костюм кийган, рўмол ўраган Ҳафия Муҳамедова бир неча дафтар (эҳтимол китобдир) устига қоғоз қўйиб диққат билан нималарнидир ёзаётган олам-олам фикр уйғотади. Овоз ёзадигани ҳамда эшиттирадиган аппарат-фонограф у ёқда турсин, стол ёки хонтахта бўлмаган дамларда ҳам авлод-аждодларга қолиши зарур бўлган ранг-баранг қўшиқларнинг куйи, сўзи қоғозга муҳрланиши водийни узоқ яёв кезишни, фидойиликни, жасоратни талаб этарди.

Жасорат деб бекорга айтмадик.

— Бир куни Ўш шаҳрида ишлаб юрган кезларимда дам олиш мақсадида экспедиция аъзолари Ўш тоғига чиқишга қарор қилишди. Мен қўшиқлар матнини тартибга келтириш ниятим борлигиданми, чарчаганимданми, ҳар қалай уйда қолишга аҳд қилдим... Ҳамма кетди, бир ўзим қолдим,эшикни танбаладим. Ичкарида бироз юмушим билан банд бўлдим. Кейин айвонга чиқиб дафтарларимни варақлай бошлаган эдим, кимнингдир оёқ шарпасини илғагандай бўлдим. Ҳовлига қарасам ҳеч ким йўқ.Эшик ёпиқ. Кўзим томга тушди: узун тўн кийган марғилонча дўппилик бир киши чироқ ушлаган ҳолда ҳовлимизга тушишга қулай жой изламоқда. Уйнинг деворлари пастаккина эканлигини эндигина пайқадим... Нима қилиш керак? Ичкарига кирсам, эшикни бир тепиб бузади... бирдан бир йўл — одамлар олдига чиқиш. Югуриб бордиму дарвозани очиб, ўзимни кўчага отдим. Шундай қилиб, қутулиб қолдим. Шу куни мен олдимдаги биринчи довонни — қўрқувни босиб кетдим, — ҳикоя қиладилар онамиз.

30-йилларнинг ўрталарида қувончли воқеалар содир бўлди: Ҳафия Муҳамедова ва Илёс Акбаров — бир-бирига кўнгил қўйган ёшлар турмуш қуриш арафасида аспирантуранинг тайёрлов курсига қабул қилиндилар. Тўнғич фарзандга Холида исми берилди. Опам ҳаётида 18-баҳор сўнгги бўлди... Оилавий ҳаётнинг ўзига яраша ташвишлари, баъзан зиддиятлари ҳам бўлар экан. Ҳар қалай, композитор сифатида 30-йиллардаёқ танилган Ҳафия Муҳамедова ижодининг кейинги босқичларида 20 га яқин қўшиқларгина яратилди. Улар тўпламларга кирган, радиода, телевидениеда, дуторчи қизлар ансамбли концертларида айтилиб келмоқда. Ваҳоланки, истеъдодини ёшлигида, ҳали мусиқа саводини чиқармаган палладаёқ намойиш этган ижодкорнинг малакаси ҳақида маданиятимизнинг жонкуяр арбоби, олим ва композитор В. Успенский ҳам айтган эди. Унинг хонадонига ота-онам билан меҳмонга борганимизда мени ишхонасига олиб кирган ва пианино ёнидаги китоб жавонига ишора қилиб «Исмингнинг маъносини биласанми? Билмасанг мана бу китобдан билиб ол. Яхшиси уйга борганингда отангдан сўра, айтиб беради. У билимдон жуда. Онанг ҳам истеъдодли. Фақат куй басталабгина қолмай, уни пухта гармонизация қилишни ҳам билади. Халқ куйларининг хусусиятларини жуда яхши билади, тушунади. У ўзбек аёлларидан чиққан биринчи композитор бўлади. Қадрланглар уни», деб меҳр билан гапиргани ёдимда.

Шундай истакларни эсласам, Москвада ва Тошкентда чоп этилган китобларда онамнинг мусиқаларини учратсам, ўйга ботаман: она фарзандларини ўстириши ва айни вақтда ижод завқидан тўла-тўкис баҳраманд бўлишга эришиши қанчалик оғир. Бунинг устига ижодкорларга (жумладан санъаткор аёлларга бефарқ қаровчилар, баъзан эса уларни рақиб билиб) сунъий тўғаноқлар яратадиганлар ҳам бўлади. Онамиз бу ҳақда ўйламаганлар. Улар меҳрини фарзандларига, севган касбларига аямай сарфладилар... Шунда биз фарзандлар онамиз ёзган ва дуторчи қизлар ансамбли ижро этаётган қўшиқларни тинглаб, завқланиб, тўлқинланиб, эзгу, самимий ҳис-туйғуларимизни яна бир бор изҳор этгимиз келади. Бу қўшиқлар қатида нафақат онамнинг, балки барча оналарнинг, барча ўзбек аёлларининг мунис қалби янграйди.

Ҳа, онанинг ўзи — энг буюк қўшиқ.

Ҳамидулла АКБАРОВ.

СУРАТДА: (чапдан) Елена Романовская, Лутфихоним Саримсоқова ҳамда Ҳафия Муҳамедова.

(Сурат 1930 йили олинган.)

Ёднома

КИМДИР ЕЛКАСИНИ ТУТГАН ЙЎЛИМДА

Саида опани ўша ҳусну одоби, малоҳати, аёлларга хос назокати, майин сеҳрли овози ва ниҳоят ўша камтарлиги ўзига ярашиб турадиган шоира Саида Зуннуновани миннатдорлик билан эслайман.

Саида опа шеър ўқиганларида бутун олам тин олиб, у кишини тинглаётгандек бўларди. У киши ҳеч зўриқмай, жуда майин ва ширали овозда ҳар бир сатрни дона-дона қилиб талаффуз қила олишлари, шу сатрларни ўқувчи қалбига муҳрлаётгандек бўларди.

Кимдир елкасини тутган
йўлимда,
Кимларнинг меҳнати
очган кўзимни.
Кимларнинг қалбига,
ишига боқиб,
Ойнадан равшанроқ
кўрдим ўзимни.

У кишининг ўзи каби майин, оташнафас шеърлари, достонлари, қўшиқлари, қисса ва ҳикоялари, Саида опанинг ўзи ҳақидаги хотиралар бир умр қалбимга ошно, бир умрга нақшланиб қолган.

Саида опа билан бир-икки бор учрашганман, холос. Аслини олганда Саида опа бир марта мени ҳимоя қилганлар. Ҳимоя қилганда ҳам шеъриятга бўлган меҳрим, ошуфталигимни, ошнолигимни қатъиятга айлантириб, ҳимоя қилганлар. Бир оғиз ширин сўз... баъзан олам-олам зебу-забардан ҳам аълороқ эканлигини дил-дилимдан англайман. Табиийки, ўша пайтда мен Саида опани ҳали яхши танимас эдим...

Олтмишинчи йилларнинг ўрталари эди. Яхши ва ёмоннинг фарқига бормайдиган ўсмир йигитча эдим. Илк шеърларим матбуот юзини кўра бошлаган палла. Кўнгилда фақат бир иштиёқ... у ҳам бўлса фақат яхши шеърлар ёзиш иштиёқи ҳукмрон. Ўша даврда катта шоирлар томонидан ёш ижодкорларга «Оқ йўл» тилаб, газеталарда эълон қилиш русум бўлган кезлар эди.

Шеърларимни саралаб, нене машаққатлар билан оққа кўчиртириб, Хадича Сулаймонова кўчасидаги Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси жойлашган бинога бордим. Бу ерда мени Ёзувчилар уюшмасининг ўша даврдаги маслаҳатчиси шоир Азиз Абдураззоқ кутиб олдилар. Азиз аканинг ўзига хос янгроқ шеърлари биз ёшлар орасида қўлма-қўл эди. Кўпчилик тенгдошларим қатори мен ҳам Азиз акадан «Оқ йўл» ёздириб олишга иштиёқманд эдим чамаси.

Орадан ўн кунлар ўтиб, яна Азиз аканинг ҳузурларига бордим.

— Ашъорларингни Абитой Туримбетовга бергандим. Тақдирингни ўша киши ҳал қилади, — деди Азиз ака ишдан бош кўтармай.

Абитой ака деганлари паст бўйли, дўмбоқ бир киши экан. У киши зарур иш билан банд эканми, билмадим дабдурустдан: — Ука, шеърларингиз ҳали хом, бўлмайди. Яхшиси бошқа ишнинг бошини тутинг. Ортиқ бошимизни оғритиб юрманг, — деди шеърларимни қўлимга тутқазар экан.

Гарангсиб қолгандим. Қўлимдаги қоғозларга беихтиёр разм солдим. Унинг ҳошиясига шундай сўзлар битилганди:

«Почча! Шу шоирнинг жавобини бериб юборарсиз. Кўп бошни қотирмасин. А.Азиз».

Абитой акага ўшанда нималар деганим ҳозир ёдимда йўқ. Қилган меҳнатларим кўз ўнгимда саробга айланиб бораётганди.

Шунда кимдир тирсагимдан оҳиста ушлади. Ортимга ўгирилдиму.. сочлари силлиқ таралган, ўрта ёшлардаги кулча юзли, жилмайиб турган аёлни кўрдим. Ўша топдаги ҳолатимни тасвирлаб беролмайман. Бирдан қаҳру ғазабим қаергадир йўқолди-ю, унинг ўрнини умидворлик ҳисси эгаллади... Бу киши шоира Саида Зуннунова эканлигини кейинроқ билдим.

— Укажон, ҳеч куюнманг, қани шеърларингизни менга беринг-чи, — деди майин овоз билан мени эркалагандек бўлиб. Саида опа тик турганича шеърларимни ўқиб чиқди. Сўнгра икки-учтасини ажратиб:

— Мана шу шеърлар менга ёқди, газетага олиб борсангиз, албатта чоп қилишади, — дедилар эшиккача кузатаркан.

Кўнглим тоғдек кўтарилди. Ёмғир савалаб турганига қарамай, редакцияга югурдим.

Кўп ўтмай ана шу шеърларим «Тошкент оқшоми» газетасида босилди. Бунда Саида опанинг саховатли қўллари борлигини эслаб, ҳали-ҳануз фахрланиб юраман.

Дарвоқе, мен бу салкам ўттиз йил муқаддам бўлиб ўтган воқеани ҳикоя қиларканман, ҳеч кимга таъна тошларини отмоқчи ҳам, ҳеч кимдан норози эканлигимни изҳор қилмоқчи ҳам эмасман. Саида опанинг бир оғиз ширин сўзи, жиндек саъй-ҳаракати мени умрбод руҳлантириб келаётганини таъкидламоқчи эдим, холос.

Бугун халқимиз ардоқли шоираси, адибаси эрка қизи Саида Зуннунованинг етмиш йиллиги арафасида юқоридаги воқеани эсламасликка, у кишининг пок руҳи олдида таъзим қилмасликка асло ҳаққим йўқ, деб ўйлайман.

Шавкат ТУРОБ.

Мен Турсунов кўчасидаги бу камтарин хонадонга кўп бора келганман. Мусиқамиз сардорларидан бири, Ўзбекистон халқ артисти Муҳаммаджон Мирзаев билан қизғин суҳбатларда бўлганман. Устанинг титроқ бармоқлари билан садафли ўйма рубобни қанчалар суюб, авайлаб ушлаганларининг гувоҳи бўлганман.

Бу гал юрагимда гул очаётган баҳор билан кириб келдим бу хонадонга. Ҳовлидаги ўриклар, олчалар, шафтолилар бўртибгина турибди. Устани овоз бериб йўқловдим, ичкаридан «келаверинг, ўғлим» деган овоз эшитилди. Ҳар галгидек устанинг қўлида рубоб, устол устида Чустийнинг Ватан ҳақидаги ғазали...

— Уста, «Баҳор вальси» ҳақида суҳбат қурсак...

— Майли, майли, аввал бир эшитиб кўринг...

Устанинг нохунни зўрға тутган бармоқлари рубоб торларига тегиши билан ширин садолар янгради: «дам-дам, дум, дам-дам дум, дам-дам, дум...» «Баҳор вальси»нинг ширин оҳанглари таралди. Ҳовлига қараб ўтирган эдим, назаримда ўриклар, олмалар гуллаб юбораётганга ўхшади.

Бир асар тарихи

«БАҲОР ВАЛЬСИ»

Сиз суратда кўриб турганингиз чеҳралари баҳордек яшнаб турган раққосалар машҳур «Баҳор» рақс дастасининг қизларидир. Тўғри, уларнинг кўпчилиги ҳозир саҳна билан хайрлашган. Билим ва тажрибаларини ёш раққосаларга ўргатмоқдалар. Лекин 60-йилларда улар «Баҳор вальси»ни ижро этиб, эл олқишини олган эдилар.

(Биринчи марта эълон қилинмоқда).

— Анча йиллар бўлди бунга. Мен концерт бригадасининг бошлиғи эдим. — гап бошлади Муҳаммаджон ака, — Водийда концерт беришга отландик. Маъмуржон Узоқов, Мукаррама Турғунбоевалар бор эди биз билан. Бир ойлар чамаси юрдик ижодий сафарларда. Фарғонада, Қўқонда, Наманганда бўлдик... Тошкентга қайтганимиздан кейин Мукаррама опа:

— Мирзаев, — дедилар. — Менга бир ажойиб куй яратиб беринг.

— Баҳай, тинчликми? — дедим.

— Беш-олтита қизлардан даста тузиб, рақс ўргатмоқчиман...

Хуллас, опанинг бу илтимоси эсимдан чиқиб кетибди. Орадан қанча вақт ўтди билмадим, опа яна сўраб қолдилар:

— Мирзаев, куйни битирдингизми?

— Йўқ, — дедим хижолат бўлиб, — узр, дарров тайёрлаб бераман.

— Шунақасизда, — дедилар опа, — биз сўрасак унутасиз-эй дарров...

Рости ўзимдан хафа бўлиб кетдим. Ташқарига чиқиб кетаётсам, қозоғистонлик бир бола бор эди, ўша бир нимани ғўнғирлаб юрибди: «дам-дам дум, дам-дам дум».

— Тўхта, чироғим, — дедим. — Қанақа нарсани айтиб юрибсан ўзи?

— Бобом бахши, — деди у, — дўмбирада чалардилар, — ўшанинг куйини минғирлаб юраман.

Дарров изимга қайтдим. Юракда илҳом бирдек жўшиб кетди. Опани топдим:

— Эсимдан чиқибди, — дедим, — куйни тайёрлаган эканман.

Опа дарров қўлимга рубобни тутқазди:

— Қани, Мирзаев, бир эшитайлик-чи...

Илҳом келса бир йиллик юмуш бир лаҳзада ҳал бўлади дейишгани рост экан. Рубобни чертяпману ўзим ўйнаб кетай деяпман денг...

...Торлар оҳанг таратади. Олис соболарга қўшилиб боғлар узра таралиб кетади.

— Уйғон, она табиат, уйғон, Баҳор келди!

Дов-дарахтлар шамолда енгилгина чайқалади: «қадамларига гуллар сочамиз Баҳорнинг!»

Оҳанг аста-аста ҳаволаниб булутларга ҳам етиб борди. Булутлар тўлиб турган эканми, кўз ёшлари қуюлди. Оҳангга мос садо берди томчилар: так-так тум, так-так тум».

Оҳанг эса ҳаволанади. Худди у гулларга ҳид, борлиққа яшил ранг улашаётгандек. Ёғдуларни худди нозик найзалардек отаётгандек...

...Опа ҳайрат билан қўлларимга қараб турардилар.

— Мирзаев, бу жон офати куйининг оти нима?

— «Баҳор вальси», — дедим.

— Оҳ-оҳ, — дедилар опа, — аммо роса топибсиз. Илоҳим, қўлингиз дард кўрмасин, Мирзаев!

Ҳай десангиз, бу орада яна ижодий сафарга кетдим. Қайтиб келиб опадан хабар олсам қизлари беш-олтита бўлиб қолибди. Қундузхон Миркаримова, Тамара Юнусова, Дилором Шерова, Дилбар Абдуллаева, Валентина Романова, Раъно Низомова... Сал кунда 15-20 та бўлиб қолди опанинг қизлари. То «Баҳор вальси» рақс бўлиб саҳнага чиққунча қизлар 30-40 та бўлиб қолди. Даста шу тариқа тузилиб, номи «Баҳор» бўлиб кетди.

Опа «Баҳор вальси»ни жуда яхши кўрардилар. «Баҳор» дастаси концертни доимо шу вальс билан бошларди. Бу куй дастанинг ўзига хос ташриф қоғози бўлиб қолди.

«Баҳор вальси»нинг оҳанглари жаҳондаги барча миллат халқларига таниш десам лоф бўлмайди, укажон. Японияда, Францияда, кунчиқардан кун ботаргача шу куй янграганда қизларимиз билан минглаб одамлар рақс тушганининг гувоҳи бўлганман.

Ўғлим Шавкат Мирзаев чет эл сафаридан жуда таъсирланиб қайтиб келди. Уларнинг ижодий гуруҳини ҳамма ерда «Баҳор вальси» билан кутиб олиб, «Баҳор вальси» билан кузатиб қўйишибди...

...Уста жим қолди. Унинг титроқ бармоқлари рубоб торларини оҳиста сийпаларди. Чунки «Баҳор вальси» ана шу торларда дунёга келганда!

Умрининг 86-баҳорини кутиб олган уста ҳозир ҳам тиним билмайди. «Бандаликни бажо келтирсам, рубобим қорним устида қолса керак, — деди у хаёлчан. — «Ўзбекистон — Ватаним маним» кўрик-танловига бир қўшиқ тайёрлаяпман... Юрак қурғур тинчимайди-да».

Шу лаҳзада «Баҳор вальси»дек ўлмас, дилбар куйни яратган устанинг бармоқларини ҳам, рубоб торларини ҳам ўпгим келди. «Баҳор вальси» устанинг ҳам, ана шу торларнинг ҳам ҳайкали. Мусиқий ҳайкали... Ташқари чиқаётиб ҳовлидаги дарахтларга кўз ташладим. Назаримда «Баҳор вальси»нинг оҳанглари бўртган куртаклар устида парвона бўлаётгандек эди:

— Уйғона қолинглар, Баҳор келди, Баҳор!

Темур УБАЙДУЛЛО.

Сиз кутган учрашув

ЮРТИМ ШУҲРАТИН ТАРАТСАМ ДЕЙМАН

Қўшиқ янграмоқда:

Ватандин айри кўнгилни, билингки яйратиб бўлмас,
Ба айни банди булбулни, чамансиз сайратиб бўлмас.

Уни ҳар гал тинглар эканмиз шу азиз заминга, муборак тупроққа муҳаббатимиз яна ва яна жўш ураверади. Зеро, санъаткор ҳам озод Ватанга, ҳур диёрга бўлган меҳрини ана шу қўшиқ орқали барчамизга улаша олган.

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Муяссар Раззоқова ҳали ёш бўлишига қарамай ўзбек қўшиқчилигида ялт этиб намоён бўлган истеъдод соҳибидир. Унинг жарангдор ва сеҳрли овозига нафақат юртдошларимиз, балки чет эллик санъат шинавандалари ҳам мафтун бўлишган. «Ватан», «Дўстлик вальси», «Кашмирида» каби қўшиқлари мухлислар учун жуда ардоқлидир.

— Муяссар опа, қўшиқларингизнинг барчаси мухлислар дилини ром эта олгану, аммо Ватан ҳақидаги қўшиқларни ўзгача кўтаринкилик, фахр, шукуҳ ила ижро этасиз...

— Шу буюк халқ, шу азиз Ватан фарзанди эканимдан беҳад фахрланаман. Дастлабки ижро этган қўшиқларим ҳам Ватан ҳақида эди. «Тўйларинг муборак, Ўзбекистоним» қўшиғини катта ҳаяжон билан ижро этганман. Ахир шундай жаннатмакон юртни севмайин бўладими?! Жонажон Ўзбекистонимизга бўлган меҳрим қўшиқларимда ҳам ифодаланиб, яққол сезилиб туришига асосий сабаб ҳам шу бўлса керак.

— Кечирасизу, лекин сизни айримлар халқ артисти Раззоқ Ҳамроевнинг қизлари ёки набиралари деб ҳисоблайди.

— Таниқли санъаткор Раззоқ Ҳамроевнинг ижодини жуда қадрлайман. Аммо у кишининг қизлари ҳам, набиралари ҳам эмасман. Оиламизда санъаткорлар умуман йўқ эди. Ҳаммалари олий маълумотли, элнинг ҳалол хизматидаги инсонлар бўлишган. Менинг истеъдодимни илк бор ойимлар пайқаганлар. Ўшанда 7 ёшлар чамасидаги қизча эдим. Мактабдаги драма тўгарагига катта опам қатнарди. Улар хиргойи қилиб юрган ашулани мен ҳам айтиб юрардим. Ойимнинг маслаҳатлари билан тўгарак раҳбари ҳузурида ашула ижро қилгандим, овозим унга жуда маъқул келиб қолган. Мактабдаги кечалар, тадбирларда жон деб қатнашар эдим. Кейинчалик «Санъат ғунчалари», «Марҳабо, талантлар!» каби танловларда иштирок этдим. Мактабни тамомлаб Тошкент Давлат консерваториясига ўқишга кирдим. Устозларим Саодат Қобулова ҳамда Розалинда Лаудлардан кўп нарсани ўргандим. Опера қўшиқларини жуда ёқтирардим. Барсов деган профессор овозимни текширди-да, мени тезлик билан опера бўлимига олишди.

Муяссар Раззоқова консерваториянинг IV босқичида таълим олаётган кезларида унинг иқтидорини, овози имкониятларини сезиб Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон давлат Академик Катта театрига ишга таклиф этишади. Ўқув жараёни, илк ижодий меҳнат, бунинг устига Венгрия, Болтиқбўйи давлатларидаги танловларни айтмайсизми. 1995 йилнинг сентябрь ойида у Франческо Сфорца режиссёрлигида «Лючия де леммермур» саҳна асаридаги арияларни итальян тилида ижро этади. Хорижликлар Муяссарни тинглаб ҳайратда қоладилар. Энди уни Италиядаги Жаҳон опечиларининг халқаро фестивалига таклиф этишди.

— Айримлар операни иккинчи даражали деб биладилар. Бу назаримда жуда нотўғри фикр, — дейди санъаткор. — Эҳтимол ўшалар классик мусиқани, умуман мусиқанинг асл моҳиятини тушуниб етмаган бўлиши мумкин. Лекин классик куй-қўшиқ берган озуқа ўрнини ҳеч нарса боса олмайди. Ахир у беш асрдан буён жаҳон халқлари эъзозида-ку. Ўзим гарчи замонавий қўшиқлар, мақом йўлидаги мумтоз дурдона ашулаларни ҳам айта олсам-да, барибир опера санъатига ихлосим баланд. Сабаби, халқ мени шу опера орқали таниди.

— Қайси бастакор ва шоирлар билан ижодий ҳамкорлик қиласиз?

— Бастакорлардан Мустафо Бафоев, Рустам Абдуллаев, Шоҳида Шоҳимардонова, шоирлардан Абдулла Орипов, Жуманиёз Жабборов, Нормурод Нарзуллаевлар билан кўпроқ ижодий мулоқотда бўламан.

Санъатнинг йўли ниҳоятда сермашаққат, Муяссар Раззоқова яқинда «Дилором» операсидаги жуда мураккаб, бош партияни ижро этди. 35 йилдан кейин ушбу асар яна саҳна юзини кўрди! Унинг эса сира тиними йўқ. Ахир учта халқаро танловнинг ғолиби бўлиш учун озмунча меҳнат, машаққат зарурми! 1993 йили ҳукуматимиз Муяссарнинг фидокорона меҳнатларини муносиб тақдирлади. У «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист» унвонига сазовор бўлди.

— Келгуси режаларингиз қандай?

— Санъаткор ҳаммавақт меҳнат қилиши, ўз устида ишлаши лозим. Мақсади йўлида ҳеч қандай қийинчиликлардан қўрқмаслиги керак. Анқарадаги «Буюк опера театри»да ишлаш учун таклиф этилдим. Франция сафари учун ҳам дастур тузяпман. Бўш вақтим йўқ ҳисобида. Театрдаги репетициялар, ойнаижаҳон учун суратга тушиш, радиодаги овоз ёзиш студияси... Ундан ташқари Ўзбекистон Бастакорлар уюшмаси, Республика Ёзувчилар уюшмаси билан ижодий ҳамкорлик... Озгина вақт топсам жисмоний машқлар, югуришга сарфлайман. Чунки овозимнинг мароми мувозанатида уларнинг катта аҳамияти бор-да. Баъзан жаҳон классикларини мутолаа қиламан, шахмат ўйнайман.

— Орзуларингиз...

— Чўққига етдим деган ижодкор қаттиқ янглишади. Олдинда ҳали қанча-қанча режалар бор. Жаҳон опера юлдузлари билан биргаликда қўшиқ айтиб, она Ўзбекистон шуҳратини оламга ёйсам дейман. Ўзбек операсини дунё халқларига намойиш этиш орзусидаман!

Назокат УСМОНОВА суҳбатлашди.

«Ўзбекистон — Ватаним маним»

ҚЎШ ШОДИЁНА

Тошкент кимё-технология институтида Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг беш йиллигига бағишлаб ўтказилаётган «Ўзбекистон — Ватаним маним» қўшиқлар кўрик-танлови Халқаро хотин-қизлар куни—8 март байрами шодиёналари билан уйғунлашиб кетди.

Танловнинг якунловчи босқичида иштирок этган талаба, ўқитувчилар Ватанни, онани мадҳ этувчи қўшиқларни ижро этиб, кўринишларни намоён қилдилар. Кўрик жонли, юзма-юз мулоқоти билан аҳамиятли бўлди. Муҳташам бинога кирар эканмиз, кўзларимиз бежирим қилиб миллий андозаларда қунт билан тикилган либосларга, турли хил пишириқларга тушди.

— Буларнинг ижодкорлари институтимиздаги хотин-қизлар кенгашида фаолият юритаётган клуб аъзоларидир. Талабаларимиз олий маълумотли бўлишлари билан бир қаторда турмушда уқувли, оилада саранжом-саришта, қўли гул, пазандалик сирларидан воқиф қилиш мақсадида турли тўгарак, клублар ташкил қилганмиз, — дейди институт хотин-қизлар кенгаши раиси Забаржад Носирова. — Бугунги кўрик шодиёнасида талабаларимиз ўзларини ҳар томонлама кўрсатишни ният қилганлар.

Танловни институт ректори, академик Нусрат Парпиев кириш сўзи ва табриги билан очди. Талабаларнинг Халқаро хотин-қизлар кунига бағишланган байрам дастури ва кўринишлари, даврага Заҳириддин Муҳаммад Бобур ташрифи, эгачиси Хонзода бегим билан бўлган суҳбатию ушбу кўринишга ҳамоҳанг шоира Қутлибека Раҳимбоеванинг Хонзода номидан айтган дил сўзлари, илм даргоҳининг толиби Даврон Тўраевнинг муаллифлик чиқиши катта қизиқиш билан қарши олинди. Рус гуруҳи талабаларининг Ватан ҳақидаги ўзбекча қўшиқлари, халқимиз анъаналари бўлмиш «Келин салом», «Омон ёр» лапарлари, жозибадор рақслар кечага ажиб бир файз ва шукуҳ бағишлади.

Байрам кечасида Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари, шаҳар хотин-қизлар қўмитасининг раиси Фарида Абдураҳимова, Миробод туман ҳокимининг ўринбосари, туман хотин-қизлар қўмитасининг раиси Моҳира Раҳмонбердиева, «Саодат» журналининг бош муҳаррири, Ўзбекистон халқ шоираси Ойдин Ҳожиева, «Муштум» журналининг бўлим мудири Қутби Носировалар иштирок этдилар.

Малоҳат СОБИРОВА.

СУРАТЛАРДА: институтда ўтказилган кечадан лавҳалар.

Футбол

ОСИЁ КУБОГИГА ҲОЗИРЛИК

Футбол бўйича Ўзбекистон миллий терма жамоаси Осиё кубоги ўйинларида қатнашиши учун саралаш ўйинларини 14 апрелда Баҳрайн терма жамоаси билан учрашувдан бошлайди. Ҳозирданоқ ушбу масъулиятли мусобақаларга тайёргарлик қизиб кетди.

Ҳозир ўзбекистонлик футболчилар бош мураббий Александр Иванов раҳбарлигида Хитойда ўртоқлик учрашувлари ва тайёргарлик машқлари ўтказмоқдалар. Миллий терма жамоамиз таркибида республика олий лигасидаги бешта жамоа — «Нефтчи» (Фарғона), МҲСК, «Навбаҳор» (Наманган), «Пахтакор» (Тошкент) ва «Нурафшон» (Бухоро)дан 19 нафар «чарм тўп» усталари бор. Хуаньджоу провинциясида футболчиларимиз Хитойнинг олимпия терма командаси ва маҳаллий пешқадам жамоалардан бири билан иккита ўртоқлик учрашуви ўтказди.

Хитой сафаридан олдин терма жамоа Қибрайдаги спорт базасида МҲСК билан назорат ўйини ўтказди. Ушбу учрашувда МҲСКнинг учта ўйинчиси — Февзи Давлетов, Ойбек Усмонхўжаев ва Нўъмон Ҳасановлар «рақиб жамоа», яъни миллий терма жамоамиз сафида тўп сурдилар. Аммо пойтахтлик армиячилар ўз пешқадам тўпурарларисиз ҳам муносиб ўйин кўрсата олишларини намойиш этдилар. Армиячилардан Шуҳрат Раҳмонқулов ва Низомиддин Насриддиновларнинг киритган тўплари бунинг исботи бўлди. Фақатгина фарғоналик Сергей Андреев ва наманганлик Сергей Лебедевлар 11 метрлик маррадан тепган тўплари ҳисобни тенглаштирди: дуранг — 2:2.

Миллий терма жамоамиз билан иккинчи беллашувга қозоғистонлик меҳмонлар — «Қайрат» жамоаси рўбарў бўлди. Маълумки, «Қайрат» ҳозир Ўзбекистон майдонларида ўз республикасининг миллий чемпионатига ҳозирлик кўрмоқда. Ушбу учрашувда футболчиларимиздан Сергей Лебедев (2) ва Ойбек Усмонхўжаевларнинг киритган тўплари мезбонлар ғалабасини таъминлади, — 3:0.

Хитой сафаридан сўнг республикамиз миллий терма жамоаси иккинчи тур тайёргарликни бошлаб, Саудия Арабистонига учиб кетади. У ерда ҳам футболчиларимиз иккита ўртоқлик учрашувини ўтказадилар.

Бахтиёр ҲАЙДАРОВ.

Спорт

МЎЛЖАЛ— АТЛАНТА ОЛИМПИАДАСИ

Қадимги Грецияда илк олимпиада ўйинлари ўтказила бошлаганиданоқ кураш бўйича беллашувлар ундан мустаҳкам ўрин олиб ишқибозларни ҳаяжонга солган энг қадимги спорт турларидан ҳисобланади. Ҳозирги кунда ҳам эркин ва грек-рим кураши спортнинг футбол, бокс, теннис, баскетбол каби энг эъзозли ва нуфузли турлари сафидан ўрин олган бўлиб олимпиада ўйинлари ва жаҳон чемпионатлари мусобақаларини курраи заминдаги миллионлаб кураш ишқибозлари зўр қизиқиш билан кузатадилар.

Бизнинг Турон заминимизда ҳам миллий кураш анъаналари қадим замонларга бориб тақалади. Чунончи, соҳибқирон Амир Темур замонасида полвонларнинг махсус баҳолари ташкил қилинган. Ўша пайтларда ҳатто қалъа беклари ҳам энг кучли полвонлардан танлаб олинганлиги бизга тарихдан маълум. Бизнинг асримизда ҳам элимиздан кўп буюк полвонлар етишиб чиқди. Тўланбой полвон, Ҳожимуқон, Аҳмад полвон, Асқар полвон, Али полвонларни ким билмайди дейсиз. Улар мамлакатимиздан ташқарида ўтказилган кўп халқаро мусобақаларда ҳам кураклари ерга тегмай донг таратганлар...

Мустақиллик шарофати билан юртимизда илк бор ўтказилган эркин ва грек-рим курашлари бўйича 1-республика спартакиадасида шер келбатли полвонларни томоша қиларканмиз, хаёлимиздан беихтиёр юқоридаги фикрлар ўтди.

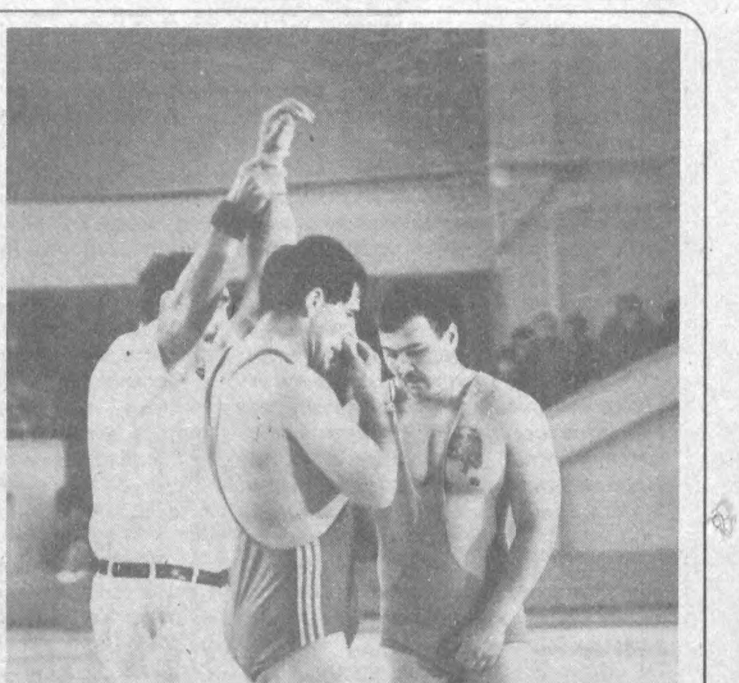

Дарҳақиқат, тўрт кун давомида МҲСК залида ишқибозларнинг шодон қийқириқлари тинмади. Республикамизнинг барча вилоятлари ва Қорақалпоғистондан келган 300 га яқин ёш, умидли ва тажрибали курашчиларнинг шиддатли олишувларидан ҳатто спорт залининг ойналаригача ларзага келди, десак муболаға бўлмас. Ушбу мусобақанинг ўзига хос томони шунда эдики, у АҚШнинг

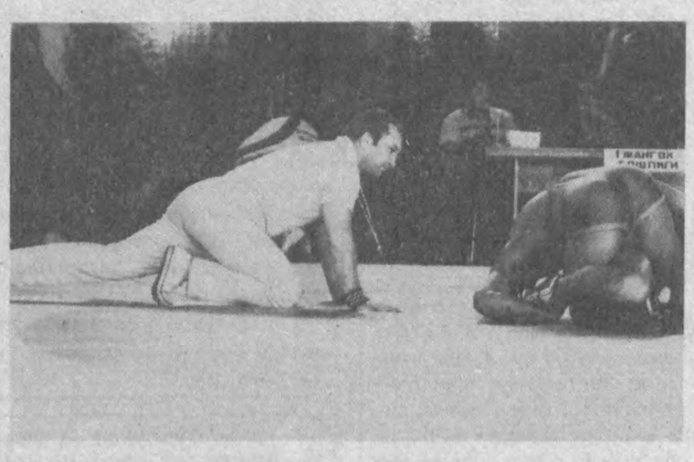

Атланта шаҳрида ўтадиган ёзги олимпиадага ўйинларига ўзбек полвонлари тайёргарлигининг биринчи босқичи бўлди.

Биз курашчилар ўртасида финал беллашувлари ўтаётган пайтда республикамиз курашининг мутасаддиларидан олимпиадага тайёргарлик борасида қилинаётган ишлар, курашчиларимизнинг спорт ҳолати хусусида сўзлаб беришни илтимос қилдик.

— Албатта, ҳозир барча кучларимиз, имкониятимиз, ўй-ҳаракатларимиз 1996 йили Атлантада ўтадиган ёзги олимпиадада илк бор қатнашадиган Ўзбекистон терма жамоаси сафларида юртимиз шарафини муносиб ҳимоя қиладиган курашчиларни тайёрлашга қаратилган, — дейди Осиё кураш федерациясининг вице-президенти, эркин кураш бўйича Ўзбекистон терма жамоасининг бош устози, республикада хизмат кўрсатган мураббий Маъмуржон Рўзиев. — Бунинг учун эса биринчи навбатда курашчиларимиз орасидан энг муносибларини танлаб олиб, тайёргарликни кучайтириш даркор. Шукрки, бу йил спартакиадага қадар курашчиларимиз Красноярскда икки карра олимпия чемпиони И. Яригин, Минокда ўтказилган А. Медведь хотира-турнири ҳамда Туркиядаги халқаро мусобақалар (уларнинг учови «А» гуруҳига кирган, яъни жаҳон бўйича энг кучли турнирлар қатори дан кўрин олган)да муносиб қатнашиб биз устозларни хурсанд қилишмоқда.

Келгуси режаларимиз ҳам бисёр. Олимпиадага мўлжалланган охирги йиғинимизни Алуштада тахминан 15 март — 5 апрель кунлари Украина терма жамоаси билан бирга ўтказмоқчимиз. Алуштада, Европада эркин кураш бўйича кучли учликка кирувчи украинлар Европа чемпионатига тайёргарлик кўришса, биз 8 апрелда Пекинда бошланадиган Осиё чемпионатида қатнашиш учун ҳозирлик кўрамиз. Бунгача эса Хинчагов, Исломов, Катинавасов, Фраев каби курашчиларимиз Киевда ўтказиладиган халқаро мусобақаларда яна бир карра ўз кучларини синаб кўришади.

— Бўлғуси олимпиадага курашчиларимизнинг тайёргарлик даражаси қандай? Қайси курашчиларимиз олимпиада медалларига сазовор бўлишлари мумкинлиги ҳақида ҳам тўхталиб ўтсангиз.

— Республикамиз эркин курашчиларининг тайёргарлик даражаси яхши, спорт формасига аста-секин тушиб боришяпти. Рейтинг кўрсаткичларига кўра тўрт нафар курашчимиз: 48 килограммгача вазнда Шерзод Йўлдошев, 52 килограммгача полвонлар ўртасида Атҳам Очилов, 62 килограммгача вазнда Рамил Исломов, ҳамда 82 килограммгача вазнда Руслан Хинчаговлар олимпиадада қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритишди. Умуман, барча 10 та вазн бўйича олимпиада мусобақаларида қатнашиш имкониятимиз бор. Хитойдаги Осиё чемпионатида ҳам 74,90,100 килограмм вазнларда курашчиларимиз олтин медаллар учун курашишади. Эрон, Япония ва кореялик рақибларимиз қанчалик кучли бўлмасин, олтин, кумуш ёхуд бронза нишонларини олиш учун имкониятларимиз етарли. Зеро Осиё чемпионатида 1-3 ўринларни эгаллаган барча курашчилар олимпиадага йўлланма олишади.

— Олимпиадада барча вазнлар бўйича курашчиларимиз қатнашиши мумкинлиги бу нур устига аъло нур албатта. Бироқ улар орасида медаллар олиб мустақил Ўзбекистон шарафини қозонадиган спортчилар ҳам борми? Яъни қайси спортчиларимиздан кўпроқ умид қиляпсизлар?

— 62, 74 ва 82 килограммгача вазнларда Исломов, Катинавасов ва Хинчаговларнинг олимпиада медаллари соҳиби бўлишларига ишончимиз бор. Қолган курашчиларимиз ҳам яхши тайёргарлик кўришяпти. Қолаверса бу спортчиларимизга қуръа ташлаш орқали қандай рақиблар тушишига ҳам боғлиқ.

— Мустақилликдан сўнг ўтказилаётган биринчи спартакиадада қатнашаётган курашчиларимиз ҳам, олимпиадага жамоани тайёрлаётган мураббийлар ҳам хурсанд, — суҳбатга қўшилди грек-рим кураши бўйича Ўзбекистон терма жамоасининг бош устози, хизмат кўрсатган спорт устаси, республикада хизмат кўрсатган мураббий Комил Фаткуллин. — Айниқса ёш спортчиларимизнинг юқори маҳорат кўрсатиб ғолиб чиқаётганлари қувонарли ҳолдир. Биз ушбу спартакиадада ғолиб чиққанларнинг деярли барчасини олимпиадада қатнашадиган терма жамоага жалб этмоқчимиз. Олимпиадага тайёргарликка мўлжаллаб бу йил қатнашадиган мусобақалар жадвалини тузгандик. Ишларимиз ҳозирча режа бўйича кетяпти. Туркиядаги халқаро турнир, спартакиада беллашувлари, Эрондаги «Гран — при» мусобақалари дастлабки босқич бўлса. Хитойда ўтадиган Осиё чемпионати биз учун энг асосий саралаш мусобақаларидир. Охирги йиғинимизни эса барча шарт-шароитларга эга бўлган Навоийда ўтказмоқчимиз. Баҳодир Қурбонов, Григорий Пуляев, Дмитрий Коршунов, Шамсиддин Худойбердиев каби курашчиларимиздан умидимиз катта.

Албатта, боксда ҳам, штанга кўтаришда ҳам, курашда ҳам одатда энг қизиқарли ва шиддатли баҳслар энг оғир вазн тоифасида кечади. Грек-рим кураши мусобақаларида 130 килограммлик полвонлар ўртасида одатдагидай Шермуҳаммад Қўзиев барча рақибларини осонликча енгиб ғолиб чиқди. Бироқ бизнинг эътиборимизни ушбу вазн тоифасида учинчи ўринни эгаллаган навоийлик Ибодулла Раҳмонов тортди. Нега деганда у 41 ёшга тўлган бўлса-да гиламда чаққон ҳаракат қилиб кўп рақибларини доғда қолдирди ва фахрли учинчи ўринни эгаллади.

— Ўзим навоийлик бўлсамда Тошкентга куёвман, — дейди Ибодулла ака. — Институтда ўқиб юрганимда тошкентлик қизни севиб қолдим. Тақдир экан турмуш курдик. Уч ўғил, икки қизни аҳилиноқ тарбиялаяпмиз. Умуман, гўзал шаҳрингиз мен учун доимо бахт келтиради. Бундан 20 йил муқаддам Тошкентда С. Раҳимов хотира турнирида 10 та беллашувнинг барчасида соф ғалабага эришиб спорт устаси талабини илк бор бажаргандим. Шундан сўнг 4 йил Ўзбекистон терма жамоаси сафларида қатнашдим. 1992 йилдан бери Навоий шаҳар жисмоний тарбия ва спорт қўмитасининг раисиман.

— Анча йиллардан бери гиламга тушмаган экансиз. Нима сабабдан мусобақада қатнашишга қарор қилдингиз?

—Навоий вилоятидан 9 киши спартакиадага ташриф буюрдик. Барчаси ёш йигитлар. Уларнинг руҳини кўтариш, ибрат бўлсин учун гиламга тушишга аҳд қилдим. Мақсадим, спортга кўпроқ ёшларимизни жалб этиш. Қанча зўр, кучли спортчиларимиз жаҳон майдонларида жавлон урсалар шунчалик яхши-да.

Дарҳақиқат, республикамизда Ибодулла ака сингари спорт фидойилари қанчалик кўп бўлса, келгусида спортимиз шунчалар юксалаверади.

Энди муштарийларимизни 1-республика спартакиадасининг ғолиблари билан таништириб ўтамиз. Эркин кураш: 48 килограммгача вазн — Ғ. Йўлдошев (Тошкент), 52 килограммгача вазн — М. Ибодов (Тошкент), 57 килограммгача вазн — А. Зупаров (Тошкент вилояти), 62 килограммгача вазн—Т. Илёсов (Наманган), 68 килограммгача — Н. Жаксаликов (Тошкент вилояти), 74 килограммгача — Р. Миршанов (Тошкент вилояти), 82-килограммгача — А. Ибрагимов (Тошкент вилояти), 90 килограммгача — Б. Саидов (Тошкент), 100 килограммгача Х. Ҳакимов (Тошкент), 130 килограммгача — А. Телегин (Тошкент).

Грек-рим кураши: 48 килограммгача вазн — К. Казаков (Андижон), 52 килограммгача — Д. Орипов (Қашқадарё), 57 килограммгача — Ш. Худойбердиев (Самарқанд), 62 килограммгача — Б. Қурбонов (Тошкент), 68 килограммгача — Г. Пуляев (Самарқанд), 74 килограммгача Ш. Шафиев (Тошкент), 82 килограммгача — С. Красильников (Тошкент), 90 килограммгача З. Очилов (Самарқанд), 100 килограммгача — И. Кенжаев (Қашқадарё), 130 килограммгача вазнда Ш. Қўзиев (Тошкент вилояти)лар ғалаба қозонишди.

Спартакиаданинг барча совриндорларига фахрий ёрлиқлар ва қимматбаҳо совғалар топширилди.

Умумжамоа ҳисобида ҳам ғалаба ҳамшаҳарларимизга кулиб боқди. Ўйлаймизки, курашчиларимиз Осиё чемпионати беллашувларини ҳам муваффақиятли якунлаб олимпиада баҳсларида кўп сонли спорт ишқибозларимизни хушнуд этишади.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

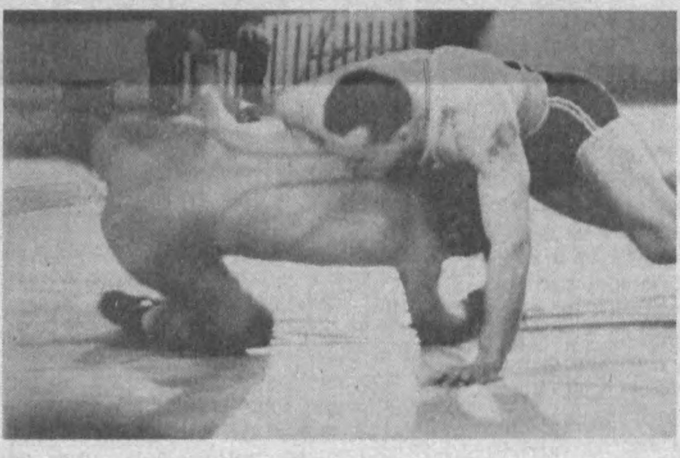

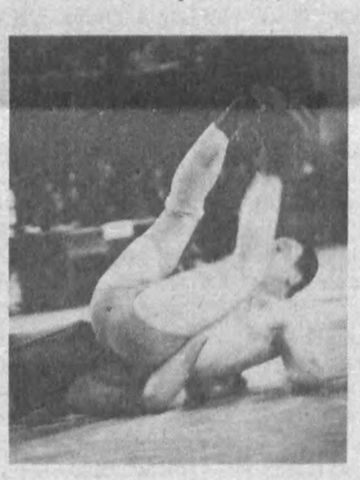

СУРАТЛАРДА: спартакиаданинг қизғин беллашувларидан лавҳалар.

Рашид Галиев олган суратлар.

ОҚШОМХОНЛАР ДИҚҚАТИГА

«Тошкент оқшоми» газетасининг навбатдаги сони 11 мартда чиқади.

Бир жиноят изидан

ҚУРОЛ ИШЛАТИШГА УЛГУРМАДИ

Қиш фаслининг одатдаги кунларидан бири. Кеча ёққан қордан кейин ҳавонинг авзойи бироз бузилди. Осмондаги қора булутларнинг кезиб юриши афтидан кун бўйи совуқ ҳаво бўлишидан далолат берарди.

Тошкент шаҳар ИИББси ДАНБ йўл-патруль хизматида ишлаётган взвод сардори, милиция капитани Камол ака Муродхўжаевнинг оддий иш кунлари одатда шундай бошланади. Қишлоқнинг қорли, қировли кунлари, саратоннинг беаёв жазирама иссиқларини кўп кўрган. Бугунги ҳаво ҳам уни унчалик безовта қилмади. «Худонинг берган бир куни-да», деб қўйди ўзига.

Тошкент автомобиль Ҳалқа йўли бўйидаги «Роҳат» ДАН маскани энг серқатнов ерда жойлашган. Бир томони Тошкент вилоятига туташган. Қўшни Қозоғистон ва Қирғизистон Республикалари томон манзил сурган, ўз навбатида ўша ердан республикамизга кириб келувчи автомашиналар ўтадиган чорраҳа.

ИИББ ДАНБ йўл-патруль хизмати бўлаги нозирлари шу постга кириб келаётган «Жигули» русумли ва «КамАЗ» русумли автомашиналарни тўхтатишди. Оғир юк машинаси бир силкиниб йўл чеккасига ўтиб тўхтади. «Жигули» ундан 10 метрлар орқароқдан ўзига жой топди. ДАН нозири қоидага кўра ўзини ҳайдовчиларга таништириб улардан ҳужжатларини кўрсатишни талаб қилди. Кавказ миллатига ўхшаш тўладан келган, қирра бурун йигит сариқ папкадан ҳужжатларни олди. Нозир уларни рўйхатдан ўтишлари учун ичкарига ДАН маскани томон бошлади.

Қозоғистон Республикасидан келган бу кишилар нозирлар хонасига таклиф қилиндилар. Уларнинг қадам олиши бошқача эди. Худди кимдир зўрлик билан судраб кетаётгандай эди. Шунда кутилмаганда тўладан келган семизроқ киши эшик олдида турган сардор—милиция майори Баҳодир Содиқов ва милиция капитани Камол Муродхўжаев, нозирлар — милиция сержантлари Ҳикмат Машрапов ва Абдуҳаким Муҳамедовларга қаршилик кўрсатиб қочишга уринди. Камол Муродхўжаев қочаётган кишининг белида ўқотар қуроли—тўппонча борлигини сезиб қолди. Тўппонча кийимининг тагидан дўппайиб чиқиб турарди. У жиноятчини қувиб кетди. Кетидан Баҳодир Содиқов ҳам югурди. Жиноятчи пайт пойлаб Камолга битта мушт туширди. Ваҳимали бақир-чақир қилиб яна бир мушт туширмоқчи бўлганида милиция ходими ўз-ўзини ҳимоя қилиш усули билан уни ағдариб юборди. Жиноятчи ерга қулаб туша туриб, шимининг орасига тиқилган тўппончани суғуриб, отишга шайланди. Тўппонча отилишга улгурмади. Олишув яна бироз давом этди. Ўз вақтида ёрдамга етиб келган майор Содиқов қуролли кишининг қўлини орқасига қайириб, қуролини тортиб олди.

Қочишга уринган хавфли кишилар қўлга олинди. Текширишлар натижасида шу нарса аниқландики, чечен миллатига мансуб кимсалар Қозоғистон Республикасининг Жамбул вилоятида истиқомат қилишар экан. Уларнинг ёнидан кўплаб АҚШ доллари, қозоқ тенгеси билан биргаликда сохта ҳужжатлар чиқди. Тортиб олинган Макаров тўппончаси ва 4 ўқини ушбу кимсалар кимдан ва қаердан олганлиги тўғрисида тергов бўлинмасида жавоб беришмоқда.

Хавфли жиноятчиларни ушлашдаги касб маҳорати ва хизмат вазифасига виждонан ёндошганлиги учун юқорида номлари қайд этилган ходимларга ИИББ раҳбариятининг ташаккурномаси эълон қилинди.

Мирза АБДУЛЛАЕВ.

Бош муҳаррир Эркин ЭРНАЗАРОВ

«Ўзбек Давлат цирки»
Республика бирлашмаси
Тошкенбой Эгамбердиев номидаги
ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА
(«Хадра» майдони)
21 март соат
12 ва 15.00 да
НАВРЎЗ
умумхалқ баҳор байрамига
бағишланган КАТТА
ЦИРК ТОМОШАЛАРИ.
***

БОЛАЛАР, СИЗЛАР УЧУН!
Мактаб ўқувчиларининг баҳорги таътил
кунларида — 22 мартдан
31 мартгача
соат 12 ва 15.00 да
хилма-хил дастурдаги
КАТТА ЦИРК ТОМОШАЛАРИ

Жамоа бўлиб келиш учун талабномалар қабул қилинади.

Касса соат 10 дан 18.00 гача очиқ.

Маълумот учун телефонлар:
44-35-91; 44-29-04.

Мактаблардан талабномалар келса, чипталар олиб бориб берилади.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

The American Embassy is seeking candidates to fill the vacant position of a **Clerk** with basic responsibility to act as a sub-cashier and to assist in doing paperwork and maintenance of files. Desired qualifications: at least one year of experience in doing clerical work, preferably in accounting or book-keeping, fluent knowledge of English, Russian and Uzbek, PC literacy. Application forms (to be obtained from the Embassy) should be submitted within ten days from the date of this ad. Address: 82 Chilanzarskaya St. Tashkent.

Алоқа иншоотини таъмирлаш режали-профилактик ишлари ўтказиш муносабати билан шу йил 4 мартдан 15 мартга қадар қуйидаги манзилларда: Фарғона йўли кўчасидаги 95 А уйида (1,2,3,4,5,6,7,8 корпуслари), Фарғона йўли кўчасидаги бешинчи бурчак, Заркент кўчаси, М. Ашрафий кўчасидаги биринчи муюлиш (91/93 АТС бўйича) ишламайди.

Тошкент шаҳар телефон алоқаси ва радиолаштириш ишлаб чиқариш бирлашмаси.

ДИҚҚАТ! ДИҚҚАТ! ДИҚҚАТ!

Тошкент шаҳар телефон тармоқлари ишлаб чиқариш бирлашмаси Ҳамза тумани Ҳиссадорлик-Тижорат Саноат Қурилиш Банкида молиявий операцияларини тугатиши муносабати билан давлат корхоналари, қўшма корхоналар, ташкилотлар, муассасалар ва хусусий фирмаларга шаҳарлараро ва халқаро сўзлашувчиларга ҳақ тўлаш учун ўзининг янги реквизитларини маълум қилади:

ТШТТРЭИБ, Ҳисоб рақами 000428329, кор. ҳисоби 700161821 «Алоқа банк» САКБ МФО 172612721.

Тошкент шаҳар телефон тармоқлари ва радио эшиттиришлари ишлаб чиқариш бирлашмаси.

«Ўзжамхўжқурилиш» Давлат ширкат бирлашмаси бошқарма бошлиғи М. Ю. Хўжаевга бувоси **Хайрулла НАРЗУЛЛАЕВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигига қарашли Педиатрия илмий-текшириш институти жамоаси жигар хасталиги касалликлари бўлимининг кичик илмий ходими **Яйра Ўткуровна ЗОҲИДОВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ
TOSHKENT OQSHOMI

Муассис: ТОШКЕНТ ШАҲАР ҲОКИМЛИГИ

Манзилимиз: 700000, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32

Телефонлар: хатлар — 33-29-70; эълонлар: 33-81-42, 36-57-27.

Душанба, чоршанба ва жума кунлари чиқади. Нашр кўрсаткичи 64690

Нашрни етказиб бериш масалалари бўйича турар жойлардаги почта бўлимларига ёки «Тошкент почтаси»га 33-74-05 телефонига мурожаат қилишингиз мумкин.

Рўйхатдан ўтиш тартиби: №10. ❖ Буюртма Г-0127. ❖ Ҳажми — 2 босма табоқ офсет усулида босилади. ❖ Қоғоз бичими А-2 «Шарқ» нашриёт матбаа-концерни босмахонаси. ❖ Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. ❖ Босмага топшириш вақти 11.30. ❖ Босишга топширилди: 11.30. 6.761 нусхада босилди. 1 2 3 4 5 6.